

CAN MANENT 600 Anys d'Historia
i El Neixament d'un poble Premià de Mar

" Recull Documental "

M.Rosa Font i Catllà
Joan Gómez i Vinardell

SISTEMA DE LECTURA PÚBLICA
DE CATALUNYA. PREMIÀ DE MAR

1046325568

“Ja ha fet tard l'àvia Batlle”. Diuen els antics de Premià de Mar que aquesta frase li repetia sovint l'àvia de Can Manent a l'àvia Batlle, quan la primera tornava de la platja amb la llenya que el mar hi havia deixat, mentre la segona anava a cercar-ne.

Els autors de la història de Can Manent, que teniu el goig de tenir a les mans, són la M.Rosa Font i Catllà i en Joan Gómez i Vinardell. Ella, la M.Rosa, ha pretès, amb el seu escrit, ser un testimoni de la vida d'una casa de pagès d'un Premià agrari, de temps passats rics en valors. Transportar-nos a una casa pairal: hostel, taverna, botiga i banca rodejada d'hortes i de camps de blat, ordi, cànem, lli, alls, vinyes, garrofers, tarongers i olivars. És la resposta escrita a la pregunta que tantes vegades li han fet els seus fills sobre els seus avantpassats.

Passejar, al compàs dels seus records per totes les propietats i paratges, l'eix dels quals era el “Caminet dels Manent de Mar”.

Ell, en Joan, ha recolzat, amb documents adients, seleccionats amb paciència, rigor i la il·lusió premianenca que el caracteritzen, la història de sis-cents anys dels “Manent de Mar” que l'autora va desgranant emotivament oferint-nos un treball científic i viu.

A la Biblioteca Can Manent, la casa que
em va veure néixer i que junt amb els meus germans
hem rigut la última generació de viure en aquesta
maria.

de tot cor

Mi Borja

St. Yordi 2003

CAN MANENT 600 Anys d'Historia
i El Neixament d'un poble Premià de Mar
" Recull Documental "

CL 908.467.1 Mr Pre FON

Han col·laborat:

Josep Mª Font i Catllà
Anna Mª Font i Catllà
Maria Font i Catllà
Joan Sanfeliu i Font
Mª Teresa Font i Roig
Ricard Gaeta i Font
Marga Casajuana i Vila
Francesc López i López
Anna Gómez i Fontanills

Portada:

Dibuix de Joan Font i Mas

Als meus fills:

Isidre, Jordi, Josep M^a i Joan.

Primera part

Can Manent 1587-1957

Quan la M.Rosa em va proposar de fer un petit resum de la història de casa seva, em va semblar, en principi, una cosa fàcil. Teníem uns documents més o menys enregistrats, calia fitxar els que no ho estaven i fer-ne una ressenya de quatre o cinc línies, la M.Rosa agafaria la caixa dels seus records, estimaria el fil de la memòria i, seguint el curs de l'any, aniria desgranant, en el diari de la seva història, les vivències pròpies i les de la seva família. El temps ha passat, i un cop acabada (entre cometes) la feina iniciada ara fa cosa d'un any, m'adono de la importància del conjunt documental que tenim a les mans. Bàsicament no hem fet res, som a l'inici d'un camí, d'un recorregut a fer, recorregut engrescador i alhora complicat i generós davant nostre. Tenim la història d'una família i amb ella la història d'una població. Sis-cents anys de vincles a un territori, que poc a poc es va poblant. La família Manent va venent trossos de terreny (finals del Segle XVIII) i lentament es forma un nucli urbà als volts de la Partida de la Romaguera i dels terrenys donats per la família per edificar l'Església i una Plaça, talment com deia en Pau Vila al definir els conjunts poblacionals: Una Església, un Campanar, una Plaça i en ella la Casa de la Vila.

Nucli humà que es forma al redós d'una casa pairal. Casa amb els seus afers econòmics i familiars, amb les seves lluites per la supervivència en el pas generacional: casaments, herències, compres, vendes, negocis. Sis segles de pas, corresponents a més generacions de les que la memòria familiar pot recordar, esdevenint un sediment humà profund.

Premià de Mar, tots diem que és un poble jove; l'any 1836 s'independitza com a municipi al separar-se de Premià (de Dalt), però ja feia temps que algunes famílies que habitaven vora la mar, tocant a la costa: Can Batlle, Can Manent, Can lloveras i moltes altres veien cada dia sortir el sol per damunt de la ratlla de l'horitzó i sentien el soroll de les ones prop de casa, tot respirant el vent i la salina de la mar, gaudien del bon temps i superaven les tempestes, talment com vaixell a la mar. Pescadors o terrassans..., una mica de tot, per nosaltres, un poble.

Avui un poble indefinit com a tal, un poble dormitori, ple de nouvinguts amb desig o no de conèixer-lo, d'establir-hi la seva vida i aprofundir una mica en les seves arrels. Crec, creiem, que conèixer la història de Can Manent els pot ser útil quant al seu procés d'identificació de territori. Una població esdevé la suma constant, històrica, de diversos elements poblacionals que, al llarg dels anys i de les generacions, per motius de treball, de climatologia, de comunicacions, poc a poc han escollit un indret per viure i reproduir-se. Tots esdevenen poble, comunitat, municipi, creant xarxes de lligams familiars que es van extenent amb el temps per donar sediment i força al nucli urbà.

Can Manent és un punt de partida; ja no viu del conreu agrari; a la casa ja no s'hi respira el caliu d'una llar. Can Manent del segle XXI és avui un centre cultural. En la nova funció de la casa, podem trobar avui el caliu de la cultura, el caliu d'una biblioteca, el nucli d'atracció per als estudiants de totes les edats i disciplines del saber. Can Manent ja no és una casa pairal, la seva història s'ha dignificat encara més esdevenint Temple Pairal, del nou Premià, del gafarró, que en els segles XVI-XVIII naixia dins el niu amb escalfor de llar escampant-se i ocupant tot l'espai del territori que al seu voltant tenia.

*Més fort que l'encís de la terra
que ningú no ha trepitjat mai,
és l'encís de la terra
que han trepitjat totes les generacions d'un poble.*

Rovira i Virgili

La documentació d'una família no és un document aïllat de la història, ans bé, és el fruit d'una vida i d'un entorn, proper o llunyà, però, en el fons, part intrínseca d'una comunitat, d'un poble, d'un país del món; per això voldríem esbossar uns apunts històrics de referència. Valguin com a orientació els esdeveniments polítics i socials que a la comarca de la Maresma, a Catalunya i a Espanya, es succeeixen i es desenvolupen durant el recorregut documental de la família Manent:

Segona meitat del segle XVI: Influència dels hugonots al Principat, relacionats amb el bandolerisme, increment de la Inquisició, pirateria a les costes catalanes. Decadència del comerç mediterrani.

1588. Davant de les costes angleses, és destruïda per una tempesta "l'Armada Invencible" amb la pèrdua de poder d'Espanya i l'apertura del comerç ultramarí d'Anglaterra i d'Holanda.

1626. Corts Generals. Felip IV i el Comte-Duc d'Olivares intenten crear un Estat Unitari.

1640. Guerra dels Segadors. República Catalana sota la protecció de Lluís XIII de França. Pau Claris aglutina totes les classes i la noblesa es passa al bloc de Felip IV.

1659. Tractat dels Pirineus, Catalunya Nord és cedida a França.

1714. Caiguda de Barcelona sota els exèrcits de Felip V. El Santuari de la Cisa i diverses cases de Premià i de Vilassar de Dalt són cremades per les tropes felipistes.

1717. decret de "Nova Planta" abolició de totes les lleis i contitucions dels Països Catalans sota el poder de Felip V. Insurreccions populars i "bandolerisme" en contra del nou règim.

1749. Baldiri Reixac publica el llibre; "Instruccions per a l'ensenyança de Minyons".

1758. Creació de la Junta de Comerç de Barcelona.

1774-75. Es publiquen els llibres de Pedro Rodríguez, Conde de Campomanes, "Discurso sobre el fomento de la Industria Popular i Discurso sobre la Educación Popular de los Artesanos y su Fomento". Intent de reorganitzar i activar l'Economia espanyola.

1778. Autorització Reial a diversos ports dels Països Catalans per comercialitzar amb les colònies americanes.

1787. Arthur Young publica el llibre "Viatge a Catalunya". De Premià ens diu: "les mostres d'activitat industrial en aquesta costa no poden ser més evidents. Molts vaixells i xarxes de pesca, amb fileres de bones cases blanques a la vora del mar. I mentre els homes són a pescar, les dones s'afanyen a fer punta. Dinem a Gremarh (Premià) (?) i després seguim fent camí per la mateixa plana, de sòl arenós, molt conreu, sobre els pujols, molta vinya, conreu intensiu de cereals. Tots són segats i la terra llaurada, però les garbes encara són al camp."

1808-14. Guerres del Francès; junta suprema de Catalunya, de València i de les Balears; la manca de Rei facilita l'organització d'uns poders a les regions històriques. 1810-14. Corts de Cadis.

A La Maresma les sembradures de vinya, boscos, olivera, blat, sègol, civada, ordi, verdures, taronges... constituïen la seva base econòmica.

1813. Decret sobre llibertat d'indústria.

1815. Abolició del decret i restabliment de l'organització gremial.

1823. Primeres accions obreres contra el maquinisme. Invasió de l'exèrcit francès i amb ell l'entrada massiva de manufactures d'aquest país que provocà una crisi en la Indústria Catalana.

1826. Retirada dels francesos.

1828. Comerç amb les Antilles, la Maresma viu la Carrera de les Amèriques.

1830. Introducció de la indústria del vapor.

1834. Llibertat a la indústria i supressió del sistema gremial.

1835. Revolució liberal, crema de convents i fàbriques.

1836. Constitució del Municipi de Premià de Mar.

1837. Llei de desamortització dels béns de l'Església. Període progressista; inici dels moviments obrers per la llibertat d'associació i d'organitzacions obreres.

1842. l'Església de Premià s'independitza de la de Sant Pere de Premià, prenent el nom de "Parròquia de Sant Cristòfol de Premià de Mar.

1848. Inaguració del primer ferrocarril, Barcelona-Mataró. A Can Manent hi participaren fent feines d'acarreg en la construcció de la línia (fonts orals).

1849. Pascual Madoz escriu en "El Diccionario geográfico-estadístico-histórico de España y sus posesiones de Ultramar": "Premià de Mar(...)tiene 210 casas, que forman el cuerpo de la población; una municipal con cárcel, una escuela de instrucción primaria concurrida por 80 alumnos; varias casas donde enseñan a las niñas las labores propias de su sexo; una Iglesia Parroquial".

A les terres dels volts de Premià s'incrementa l'exportació de taronges, conreus de vinya, olivera i garrofes; es practica la pesca; industrialment: fàbriques de teixits i producció de blondes.

1868. Revolució de Setembre -Progressista, democràtica i liberal- que suprimí la Monarquia Borbònica.

1882. Creació de la Lliga de Viticultors Rabassaires de Catalunya.

1883. Arriba la fil·loxera al Maresme, plaga que amb les glaçades de principis de segle que mataren tarongers i oliveres, deixaren pelades les muntanyes.

1885. "Memorial de Greuges" de polítics i intel·lectuals i forces vives de Catalunya a Alfons XII.

1888. Exposició Internacional de Barcelona.

1890. Celebració del "Primer u de Maig", vagues i manifestacions a tots els centres industrials.

1892."Bases de Manresa", projecte d'autonomia per a Catalunya, promogut per la Unió Catalanista,(a Premià hi tenim una delegació a primers del segle XX).

Entre el segle XVIII i l'any 1898, quan es produeix la guerra de Cuba, Catalunya, Espanya, estan sotmeses a uns constants terratrèmols polítics, amb pujades i caigudes de governs de tot tipus i menes, períodes progressistes i liberals; naixement dels moviments obrers, guerres de Carlins; primera vaga general; repressions, pronunciaments. Primera República, cops d'estat.... Tots aquests aires corrien als volts de la masia que acollia cada dia el pas de carruatges i diligències que circulaven pel Camí Ral. Les idees circulen amb les persones i suposem que, a la fonda de la casa, bullien moltes olles ideològiques de viatgers que com l'Arthur Young, Antonio Vegas, Pascual Madoz, passant per aquests indrets recollien informació del lloc.

A Premià de Mar, l'any 1884, es fundà la Propagadora del Gas; la llum elèctrica arriba entre 1912-14. Els Hnos. de la Salle s'establiren en aquesta població l'any 1908. El Centre de l'Amistat s'inaugura el 1897. l'Ateneu el 1897. El Centre Republicà el 1895. Les monges de la "Divina Pastora" el 1902. L'Associació Catalanista el 1903. La Cooperativa la Unió el 1922. Els Boy-Scouts el 1912. El Grup Excursionista el 1922..., i així poc a poc ha anat creixent la vida social. El poble agrari va prenent fisonomia industrial, la família Manent segueix l'evolució sense abandonar la seva estructura agrària; explota una bòbila a Premià (1919-1940) i una fàbrica de calç a Mongat (1850-80)

D'una manera ràpida hem fet un pas per la documentació de la casa, caldria fer un estudi més lent i més profund, llegint i transcrivint cada un dels documents; fóra bo posar en comú l'estudi de la documentació de les diverses branques conegudes: La de la Família Manent; la documentació de la Branca de l'Albert Manent; la de "Can Cinto Manent" (arxiu Fontanills-Tió) i la que avui ressenyem, totes tres vinculades a un entorn geogràfic comú, com a cloenda de la nostra petita història en la que hem inventariat parcialment més de sis-cents anys de rastres documentals d'una sola casa i, amb ella, l'evolució d'un petit espai de la Maresma, d'una comarca prop de la mar: Can Manent i la seva lluita per subsistir, amb encerts i desencerts, lluita i força històrica per tirar endavant la família i l'heretat. Casaments, òbits, naixements, negocis, plets, tots lligats dins una vida agrària.

Can Manent, estructura d'una Masia

Examinem breument l'estructura física de la casa fins que la nostra memòria ens ho permeti.

L'entrada: a l'esquerra, la cuina, antic hostal. Encara hem pogut veure la llar i el forn de pa que resta sota l'escala. És una entrada àmplia que fa de distribuïdor. A la dreta, dos espais imprecisos, part de l'antiga fonda: rebost, magatzems, dormitoris...

Al fons: el Cellar, la part més antiga de la casa; sembla anterior a l'obra de fàbrica del segle XVIII, (1708). Recordem les bótes arrengrerades, les portadores, bujols, barrals i les restes de la premsa, així com també les eines del camp.

Darrere del celler: amb una entrada pel lateral de la casa, la cort del cavall i la fogaina per bullir el vi.

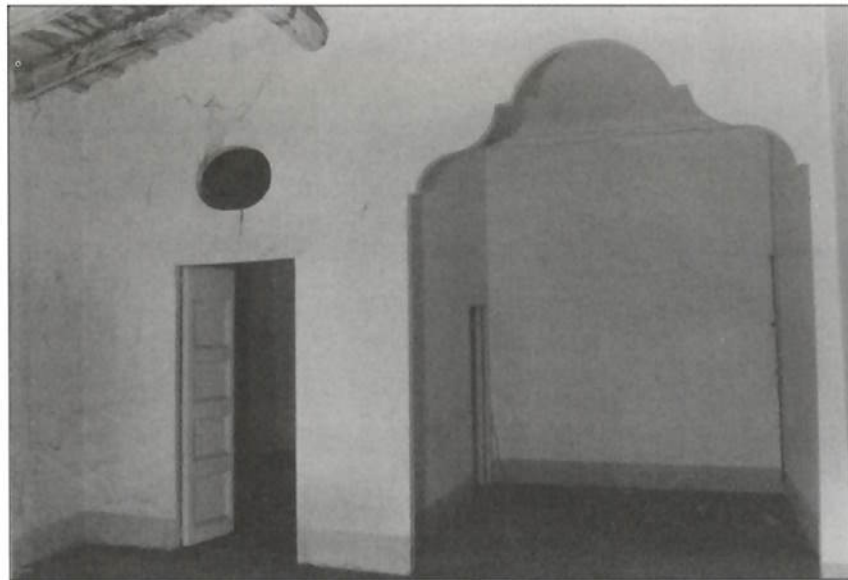

Can Manent

Paret del pati del darrera de Can Manent. Data 1843

Des del rebedor, per una escala d'esglaons de pedra, més alts del que és normal, pugem al pis. Sala central distribuïdora, l'alcova a la dreta, mirant al mar, sala gran amb porta ornamentada i, al costat, l'habitació de les criatures, les finestres amb festejadors. Habitacions a la resta.

Alcova

Continuant l'escala i pujant a les golfes, antic lloc per guardar la palla, ens trobem amb el colomar i la característica olor de garrofes, mobles i "trastos" de tota mena i factura. Tresors guardats i oblidats, que hom descobreix amb sorpresa.

A fora: al costat de la casa, hem trobat una mola de pedra per moldre el gra (la casa tenia permís reial per vendre pa, sal i bacallà.) Més enllà, un pou. L'aigua de la casa els ve d'una mina pròpia que, a més, distribueix aigua a altres veïns.

També a l'esquerra mirant al mar: al costat de la mola i del pou, ens trobem amb un porxo amb les menjadores per a les cavalleries.

Adossada i amb comunicació interior entre la casa i el carrer de Sant Josep, tenim a "Can Xineus", casa dels masovers que repeteix en petit una entrada-menjador-cuina, amb el forn de pa sota l'escala, escala que puja als dormitoris; a baix, porta que comunica amb el celler.

Imatge d'una vil·la rural, amb una estructura clàssica que recorda les explotacions agrícoles romanes i que perviu fins als nostres dies en què la "febre de la construcció" ens ha envaït el territori.

Amb aquesta imatge al cap i, seguint una mica les explicacions vivencials de la M.Rosa i els resums documentals que tenim a mà, hom es pot fer una idea de la vida de la Masia i del seu recorregut, dins una terra vella, conreada per generacions, arrels de la nostra història i pilar d'un poble anomenat: PREMIÀ DE MAR.

Relació de documentació localitzada dins l'àmbit familiar i dipositada en mans de la M.Rosa Font amb la finalitat de fer-ne un estudi i recopilació

Com a introducció al corpus documental, propietat de la família Manent, voldríem fer una petita referència a la documentació de l'arxiu parroquial de Sant Pere de Premià, estudiada per la Virgínia Martínez(AECC)." El Cognom Manent és un dels més antics enregistrats en l'arxiu parroquial,(...); la primera referència documental que he pogut trobar és datada el 1469, concretament del 17 de febrer de dit any. Venda de terres en Sapartella a fran Salvador Manent, son fill Antoni, a Berenguer Partella,(...)"

En l'estudi que fa dels cognoms Premianencs (Nostres Arrels nº12) la Virgínia, anomena dos registres del cognom Manén i onze del cognom Manent, registrats entre els anys 1519 i el 1975. Aquestes refe-

rències ens porten a fer-nos una idea del lligam de la nissaga Manent en el territori de Premià.

En Josep Viñals i Iglésies, en el seu estudi sobre economia local de començaments del segle XVIII, registra, de: Jacint Manent, 11 finques de 17,31 mujades, Jaume Manent, 5 finques de 2,75 mujades, Pau Manent, 6 finques de 2,75 mujades, Miquel Castellà i Manent, 4 finques de 7,562 mujades. Terratinents foranis: Marçal Manent, 2 finques de 2 mujades.

(" la mujada" es una mesura agrària usada a Catalunya i correspon a 2025 canes quadrades i equival a unes 49 àrees. (També pot ser-nos aclaridor el dir que la mujada és el tros de terra que poden llaurar un parell de bous en un dia").

1587, 9 de Maig (XVI-1-M)

Testament de Bartomeu Rosselló, de Sant Pere de Premià a favor de les seves netes Agneta, Antiga i Esperança. Com a tutors actuen Na Paula, nora seva, Bartomeu Partalla, Batlle de Premià, Miquel Casas, de Premià; Esteve Fornells de Premià i Joan Boba d'Argentona.

1591, 15 de juliol (XVI-1-M)

Venda i creació de censal. Feta per Salvador Manent, pagès de Sant Pere de Premià, a favor del Rnt. Jaume Manent, rector de la Parròquia de Santa Maria de Gayà del Bisbat de Vic. (Documentació incompleta)

1591, 19 de juliol (XVI-2-M)

Venda i creació de censal. Feta per Bartomeu Scuder dit Rocavent de Sant Pere de l'Herm, terme de Subirats, a favor del Rnt. Jaume Manent, rector de la Parròquia de Sta. Maria de Gayà Bisbat de Vic. (documentació incompleta)

1605, novembre (XVII-11-M).

Venda. Feta per Magdalena Manent vídua, i Salvador Manent.

1613, 10 de desembre(XVII-28-M)

Canvi en el sistema d'eleccions Municipals.

Document dirigit al Capità General del Principat demanant que les eleccions siguin fetes per escrutini secret, en lloc de votació pública, per escollir els càrrecs de Batlle, Jurats, Consell, Clavari, Obrers, Baciners, Etc.

Escrit datat a Sant Pere de Premià.

1615, 16 de febrer S/N.

Litigi. Entre Salvador Manent...

1616. S/N.

La primera casa sembla que ja existia l'any 1616. Segons es dedueix d'aquest document, existia una casa propietat de la família Manent a Premià de Mar.

1616, 14 d'abril (XVII-7 – M)

Litigi. Entre Salvador Manent i Vicens Colomer.

1618. S/N. Llibreta de comptes.

Pagament de 6 lliures i 15 sous, per la pensió de censal anual corresponent per Nadal, fet a Josep Terrades. Darrer pagament, 22 febrer de 1629.

Tapes de pergamí (Fragment amb partitura de Cant Gregorià).

1618,14 d'abril (XVII-39-M).

Josep Terrades ha rebut de Jaume Manent 6 lliures i 15 sous per la pensió del Nadal de 1618.
1620, 22 de maig (XVII-6-M)

Acta (matrimonial). A favor de Montserrat Pollés i Lloberon d'Argentona.

1620, 3 de juliol (XVII-40-M)

Josep Terrades ha rebut de Jaume Manent 13 lliures i 10 sous per les pensions dels Nadals dels anys 1619 i 1620, essent el preu de cada any de 6 lliures i 15 sous.

1620, 30 de desembre (XVII-9-M).

Llibret amb tapes de pergamí corresponent a establiment de terres en el terme de Premià; també parla d'èpoques.

En el mateix llibret consten anotacions de bateigs de la família Manent i dels Capítols Matrimonials, realització de testaments i en poder de qui són...

1622, 2 d'agost (XVII-41-M).

Josep Terrades ha rebut de Jaume Manent 13 lliures i 10 sous per la pensió del censal de Nadal dels anys 1621 i 1622, essent el preu corresponent a cada any de 6 lliures i 15 sous.

1624, 27 de juny (XVII-42-M)

Josep Terrades ha rebut de Jaume Manent 6 lliures i 15 sous per la pensió del censal de Nadal de l'any 1623.

El mateix dit Terrades ha rebut 1 lliura i 15 sous de Jaume Manent, part de la pensió del censal del Nadal de l'any 1624.

1625, 4 de gener (XVII-43-M)

Josep Terrades ha rebut de Jaume Manent 5 lliures per la pensió del censal de Nadal del 1624.

1625, 23 de maig (XVII-44-M)

Josep Terrades ha rebut de Jaume Manent 47 reals (4 lliures i 14 sous) en concepte del preu de la pensió de censal del Nadal de 1625.

1626, 25 de juliol (XVII-45-M)

Josep Terrades ha rebut de Jaume Manent 2 lliures i el sou en concepte de la darrera part de la pensió del censal del Nadal de 1625.

El mateix dia en Terrades ha rebut de Jaume Manent 2 lliures en concepte d'una part de la pensió del censal de Nadal del 1626.

1627, 19 de febrer (XVII-46-M)

Josep Terrades ha rebut de Jaume Manent 4 lliures i 15 sous en concepte de la pensió del cens de Nadal de 1626.

1627, 20 de juny (XVII-47-M)

Josep Terrades ha rebut de Jaume Manent 11 sous en concepte de part de la pensió del censal del l'any 1627.

El mateix Terrades ha rebut de Jaume Manent 6 lliures i 4 sous en concepte de la darrera part de la pensió del censal del Nadal de l'any 1627.

1629, 28 de febrer (XVII-48-M)

Josep Terrades ha rebut de Jaume Manent 6 lliures i 15 sous en concepte de la pensió del cens de Nadal de l'any 1628.

1629, 5 de juliol (XVII-8-M)

Testament. De Jaume Manent a favor de: Elizabet Manent(mare seva) com usufructuària Maria (2ª muller).

Francesc (fill de Jaume i Magdalena, la 1ª muller).

Nicolau Fontanals i Manent (germà seu).

Joan Navarro (cunyat) i Jaume Lanca (sogre).

El document fou certificat posteriorment per Mateu Matalarga, rector de Sant Pere de Premià el 18 d'abril de 1632.

1630, (XVII-29-M)

Inventari de la casa Manent, sol·licitat per Nicolau Fontanals de Cabrera i Joan Navarro d'Arenys, com a tutors del menor Francesc Manent, nomenats en el testament de Jaume Manent.

1630,10 de maig (XVII-29-M)

Testament. Fou realitzat el 5 de juliol de 1629.

Testador: Jaume Manent, a favor de son fill, Francesc Manent. Hi figura només la donació d'una casa (Can Manent?) amb una minuciosa descripció de les habitacions i atuells.

1634,10 de desembre (XVII-30-M)

Arrendament de les terres de Francesc Manent, per terme de quatre anys i quatre collites.

L'arrendament comprèn: la casa, celler, horts i peces de terra i de vinya plantada, que dit "Pubill fill" i hereu de Jaume Manent posseeix dins el terme de Premià i fora d'ell, junt amb la casa i gleva de terra del Mas Riquer, i la peça de terra d'oliveres darrere de la Casa d'en Roig.

Hi consten les clàusules a què ha de sotmetre's l'arrendador.

Entre elles n'hi ha una que diu "...ha de mantenir la casa de dit Mas Manent associada i habitada...".

En una altra diu : "...amb pacte que dits tutors i curadors se reserven una cambra de dita casa de dit Mas Manent per fer d'ella ses voluntats, y adimpriu de la cuyna y entrada de la mateixa casa..."

1634,10 de desembre. S/N

Arrendament "de la casa, celler, horts, i peces de terra plantades, d'en Francesc Manent, així com la casa i gleva de terra del Mas Riquer, i la peça de terra d'olivera del darrere de la Casa d'en Roig. Com a "tutor et curator" hi figura Melchor Tria presb. de Mataró. L'arrendament es fa a favor de Miquel Manent, agricultor de "Premiano", per quatre anys a comptar des del dia de nadal, de l'any en curs, fins al nadal de l'any 1639. Document fet per "Matteus Matalongo" presb. i rector de l'església de "Sancti Petri de Premiano".

1638, (XVII-5-M)

Arrendaments de terres fets per Francesc Manent entre 1630 i 1638.

5 d'agost 1630

a Pau Soler de Barna, Camp d'en Fornills

a Anton Pi, Les Barraques.

a Pere Riera de Premià, Cap del camí dels amellés.

a Grabiell, Sot de la Paredia.

a Anton Vidal, Feixes del Camp d'en Costa

a Lluís Portella, Camp de la Fornaca

a Pere Rafanells, Camp de Sant Pere

a Pere Pi (11,8), Camp de sot i de cap Llarís

a Arnau Vergés(12- 8), Camp dels Albes d'en Cases

a Pere Puig, la casa d'en Soler

2 setembre de 1630.

a Guillem Font, Camp del Pi sec
a Anton Boixo, Feixes del torrent de Bruga
a Francesc Torres, La Romaguera

10 de novembre 1630

a Josep Ros d'Arenys, la casa principal del Pubill Manent, la casa del Mas Riquer, vinya del Trullàs,
vinya del camp d'en Costa, i oliveres de la casa d'en Roig.

16 agost de 1631.

a Salvador Manet, Vinyes de la Figarola i de Alzinetes
a Jaume Pedrosa, Dues feixes plantades d'oliveres

12 de maig 1632.

a P.P. Sala, Vinya de les Banyeres
a Pere Pau Sala, Vinya de les Alzinetes
a Bartomeu Bassa de Vilassar, Vinya d'en Fornells.

13 d'agost 1634.

a Pere Riera, Camp del Sot i camp Llares

15 d'octubre.

a Domingo Febrer, Cap d'en Fornells
a Narcís Roig, Camp a prop de la Botiga de Mar
a Anton Boixo, Camp de les Albes d'en Cases
a Joan Godàs, Camp de la Paradia
a Joan Morell, Camp del Camp d'en Costa
a Jeroni Martí, Camp de la Fornaca

18 d'octubre.

a Jaume Pedrosa, Camp sota la casa d'en Pere Manet
a Francesc Martí, Feixa darrere la casa d'en Soler
a Joan Costa, Feixes darrere la casa d'en Roig
a Salvador Manet, Feixes anomenades " Les feixes d'en Manet.

10 de desembre 1635.

a Miquel Franquesa i Miquel Manent. Totes les vinyes i camps que restaven.

17 de febrer de 1636.

a Joan Torres, Feixa del Torrent de Bruga
a Francesc Torres, Camp dels Amellarets
a Francesc Torres, Camps de la Romaguera

28 de gener 1637.

a Bertomeu Torres, Camp de Sant Pere

27 d'octubre 1638, a Miquel Manent. Totes les propietats, terres...

1638, 27 d'octubre (XVII-38-M)

Arrendament de les terres, casa, horts, vinyes i camps, "acceptat lo de la Riera que ja és arrendat i també totes les oliveres del pubill Francesc Manent, pel terme de cinc anys i cinc collites".

Àmplia i concreta explicació dels deures econòmics a què es sotmet l'arrendador, p. : ... " aya de pagar

al Hospital General de la Sancta Creu de Bar.^a Treinta y Buyt lliures ab dos yguals pagues, la primera a Nadal mes prop vinent, Y la segona a Sanct Joan de juny de Mil sis Cents Trenta y Nou...-...al segon any haya de quitar un Censal a la Iglesia de ñea Senyora de Caldes de Estrach de Cent ducats en propietat y sis lliures en pensió...-...al quart any ... haya de quitar al pubill Orriols que de la pubilla Ponça Trescentes sinquante lliures en propietat de Censal y annual pensió de desset lliures y deu sous...-...ha de donar al pubill Francesc Manent vint i sis lliures quescum any ...

1638, 27 d'octubre (XVII-38-M)

Arrendament de la casa ,horts, vinyes i camps , exceptuat el de la riera , i totes les oliveres del Pubill Francesc Manet – el document és signat per Matheus Matalonga presb. I rector de la església de Sancti Petri de Praemiano- l'arrendament es fa a favor de Miquel Manet- l'arrendament de les vinyes i cases comença el primer vinent (1.XI.1638); els camps el dia de St. Pere i de St. Feliu de l'any corrent- Com a càrregues hi figuren: a. Hospital General de la Santa Creu de Barcelona; b. Església de Ntra. Sra. De Caldes d'Estrach. (censal i pensió) Pubill Orriols que's de la Pubilla Ponça (censal i pensió).

1650, 8 de maig (XVII-25-M)

“Venda a Bernat Rosés, pescador del veïnat del Masnou Par^a de St. Martí de Teÿa, d'una peça de terra erma i inculta, en lo lloc anomenat Puigoriol”. El preu de venda fou de 50 lliures.

1650,18 d'agost (XVII-19-M)

1653 (XVII-12-M)

“Memorial dels drets que log^o Franc Manent Senio en la casa y Mas Manent de la Parro. De Sant Pere de Premià y també lo que gastà de dita casa y heretat és lo següent y abaix escrit”.

1640.- En Francesc Manent es casa amb Mariagna Sors, d'Allella, en los capítols matrimonials, en Manent nomena com hereu el seu primer fill i d'aquesta heretat es reserva 100 lliures. En F.Manent rep en dot de la seva dona 700 lliures.

1649.- (9 de gener). En F.Manent fa testament, llegant 600 lliures als seus fills i a la seva dona.

1649- 28 juliol ven, a Carta de Gràcia, uns censos de Miquel Manent corresponents a la Romaguera.

1650-1653.- Venda de drets sobre diferents censos a n'Antoni Isern.

1650.- Venda de drets sobre diferents censos a n'Antoni Estibalt.

1650.- Venda a l'honorable Pau Portella d'un violari, de preu 80 lliures.

1652, 7 d'agost. Venda a Carta de Gràcia a n'en Antoni Isern de dos censos, un de 2 lliures i un altre de pensió de tres gallines.

1643, 3 d'agost. Venda de drets sobre censos a n'Antoni Julió. Venda de drets sobre censos a n'en Pau Arbússies.

1654, juny (XVII-3-M)

Arrendament de les terres públiques de la Parròquia de Sant Pere de Premià. Hi figuren com a Jurats de “La Universitat” de St. Pere de Premià: Joan Argimó i Francesc Manent.

Les terres que es volen arrendar mesuren 30 quarteres i en elles s'especifica, que “de lo collit, 29 són per conreador i un per arrendador”.

En aquestes terres s'hi sembla, ordi, civada, cànem, lli i alls.

1659, 17 de juny (XVII-32-M)

1663, 10 d'abril (XVII-26-M)

Escrit per Joan Manent, que arribant a la majoria d'edat, demana l'exempció de tutoria, feta per compliment del testament del seu pare, en Francesc Manent.

1666, 2 d'abril (XVII-23-M)

1670, 10 de juny (XVII-10-M)

Establiment, fet per Joan Manent, de dues peces de terra, l'una anomenada el "Camp d'en Costa" i l'altra, situada en la Partida del "Torrent de Bruga."
La del Camp d'en Costa era d'un home de cavadura.
La del "Torrent d'en Bruga" era de quatre homes més o menys.

1671 (XVII-2-M)

Rebut d'un censal, de 40 unces d'or, fet per Pau Llauder a n'en Jaume Manent.
Pau Llauder havia mort en aquesta data i qui cobrà fou el seu fill Josep Llauder.
El document no és complet i no porta data.
El testament de Pau Llauder, segons indica l'escrit, fou fet el 14 de juliol de 1671.

1673, 25 de febrer (XVII-18-M)

Àpoca feta per Bertomeu Galceran, de Tiana, a favor de Joan Manent.
La pensió derivada de dita àpoca es va destinar a celebrar una missa el dijous de cada setmana per l'ànima de Margarita..., pel rector o vicari de Badalona. La institució de dita missa fou feta el 10 de març de 1673.

1675, 19 d'abril (XVII-20-M)

Arrendament de Joan Manent a Pau Jolis.

1676, 28 juliol (XVII-17-M)

1677, 24 de setembre (XVII-4-M)

Venda i creació de Censal.

Feta per Joan Manent, a favor dels Majorals i Bossers de La Confraria del Cordó de St. Nicolau Bisbe, del Convent de St. Francesc de frares menors de Barcelona.

1680, 9 de setembre (XVII-15-M)

1680, 29 de desembre (XVII-38-M)

1686, Hostal. S/N

Can Manent obté l'exclusiva com a Hostal. Això és després d'un plet originat, en el 1720, entre Manent i Can Met.

1689, 8 de gener (XVII-34-M)

Venda i creació de censal feta per Joan Manent, a favor dels administradors de la Causa Pia del Capità Lluç d'Olivella.

1692, 20 de març (XVII-35-M)

Acta. Reunió del Consell de St. Pere de Premià per decidir sobre la compra de dues-centes quarteres de blat, a Grabiell Lladó i Bonach de St. Martí de Teià les quals tenia encara posades en una barca a la mar.

En el consell hi figuren en Francesc Manent i en Josep Manent.

1692, 26 d'abril (XVII-24-M)

Plet. Entre l'Ajuntament de St. Pere de Premià i en Magí Pujol pyre.

Es mana que es presentin a Barcelona, com a testimonis, a n'Antoni Ferrer, Bertomeu Marquès, Francesc Manent, i Bertomeu Masderrota, tots ells pagesos de St. Pere de Premià.

1692, 8 de desembre (XVII-36-M).

Acta. Del consell celebrat per resoldre sobre el deute, de dues-centes vint lliures barcelonines, al Rvnt. Magí Pujol, que és "mestre de minyons" de St. Pere de Premià. Així mateix tractaren de la manera de "deconduir-lo" de dit càrrec. En dit Consell hi figuren en Josep Manent i en Joan Manent.

1694, 7 de març (XVII-13-M)

Reconeixement de deute que Miquel Vilar, agricultor de Premià; deu quatre-centes tres lliures sis sous i vuit denaris, moneda de Barcelona, a Joan Manent.

En el mateix document hi consta... "Joan Manent, agricultor, veí de les Cases de Mar, Parròquia de St. Pere de Premià.

1695, 26 agost (XVII-21-M)

Testament. De Joan Manent, fet i firmat en el veïnat de les Cases de Mar de St. Pere de Premià.

Nomena hereus: Jaume Manent (hereu universal), Maria Manent, dona (usufructuària), Joan Manent, Agustí Manent, Maria Ramoneda i Manent (dona d'en Josep Ramoneda).

Marmessors: Maria Manent (la seva dona), Jaume Manent (pagès de Premià), Agustí Manent (pagès de Teià), Francesc Manent, (daurador de Mataró), Josep Ramoneda (pagès d'Esplugues, gendre seu), Jaume Roldós (pagès de Vilassar de Dalt).

1696, 29 novembre (XVII-37-M)

Manament. De Guillem de Moncada dirigit a Jaume Manent, aleshores pertanyent al consell de St. Pere de Premià, pel qual es mana li siguin retornats a n'en "Pau Rossell, Ciutadà honorat de Barcelona", la càrrega de berena, dues portadores amb les seves cubetes, que li van ser preses el 16 d'octubre, com a pagament d'impostos municipals.

En Pau Roselles refereix, com a descàrrec, a la Pragmàtica del rei Alfons del 22 de maig de 1450, en la que expressa que seran eximits de la jurisdicció del Governador i dels portaveus d'aquell en el Principat de Catalunya, tots els Oficials de l'ofici de Mestre Racional de la Reial Casa i Cort.

1704, 18 setembre (XVIII-56-M)

Venda. Feta per Joan Vila de "Terrassola" a Joan Duran d'un debitori per 105 lliures.

1720 (veure Guia)

Hostal. Per sentència d'un plet de l'any 1720, sabem que existia l'hostal de Can Met, de nom Jaume Botey (avui 1965, Can Magriñà). El Plet fou originat perquè Can Manent, que tenia l'exclusiva d'Hostal des de l'any 1686, s'oposava a què Can Met servís com a Hostal. (Manuel Torrents, pvre, - Guia nº 105 - Premià, 14 d'agost 1965).

1723, 9 abril (XVII-57-M)

Certificat de baptisme. De Joan, Francisco, Pau fill de Jaume Manent i de Manenguela registrat en la Parròquia de St. Pere de Premià, a 24 d'abril de 1701. Signa el certificat, Pau Vergés, prevere i rector de l'esmentada Parròquia.

1736 (veure arxiu)

Oficis de Premià: Pagesos 48, Sabaters 2, Carnissers 1, Masovers 4, Corder 1, Hostaler 1, (a) Jornalers 23, Carreter 1, Mestre de minyons 1, Fusters 3, Traginers 1, Pescadors 7, Ferrer 1, Teixidor 1, Mariners 6, (b).

a:- Pere Roldós. B.- Jayme Gurri, Juan Roig, Jayme Mas, Pere Roig, Mariano Riera, Damià Amat. (Cadastrre de cases pròpies, 1736; arxiu municipal St. Pere de Premià)

1738, 5 maig (XVIII-26-M)

Testament. De Jaume Manent i Roldós a favor de la seva muller Maria Àngela Manent, del seu fill Joan Manent, de Feliu Gener i Josep Aloy, els seus gendres naturals de Santa Coloma de Gramenet.

1747, 26 març (XVIII-34-M)

Testament. De Joan Manent i Arnau a favor de sa mare Manenguela Arnau i de la seva muller Theresa Prats.

1776, 4 febrer (XVIII-50-M)

Venda. D'una peça de terra de nou cortans feta per Joan Duran a Josep Mateu i Batlle pel preu de 60 lliures.

1778, 15 febrer (XVIII-47-M)

Venda. D'una peça de terra de vuit cortans amb olivers plantats; feta per Joan Matheus i Batlle pel preu de 52 lliures.

1783, 12 juliol (XVIII-19-M)

Establiment. Fet per Jaume Manent a favor de Salvador Riera d'una peça de terreny situada en "La Romaguera" per edificar-hi una casa.

1783, 12 juliol (XVIII-20-M)

Establiment. Fet per Jaume Manent a favor de Jaume Font i Cirés d'una peça de terra situada en "la Romaguera" per edificar-hi una casa.

1783, 12 juliol (XVIII-21-M)

Establiment. Fet per Jaume Manent a favor Lluís Cisa i Banquet d'una peça de terra per edificar-hi una casa en "La Romaguera".

1783, 12 juliol (XVIII-22-M)

Establiment. Fet per Jaume Manent a favor de Joseph Gurri d'una peça de terra situada en "la Romaguera" per edificar-hi una casa.

1783, 12 juliol (XVIII-23-M)

Establiment. Fet per Jaume Manent a favor de Joseph Matheu i Alsina d'un tros de terra ubicada en "La Romaguera" per edificar-hi una casa.

1785, 12 juliol (XVIII-17-M)

Establiment perpetu. Fet per Jaume Manent a favor de Francisco Constanço i els seus successors d'una peça de terra situada en "La Romaguera" per edificar-hi una casa.

1785, 15 juliol (XVIII-15-M)

Establiment. Fet per Jaume Manent a favor de Grau Cisa d'una peça de terra situada en "La Romaguera" per edificar-hi una casa.

1785, 15 juliol (XVIII-18-M)

Establiment. Fet per Jaume Manent a favor de Joan Cisa d'una peça de terra situada en "La Romaguera" per edificar-hi una casa.

1789, 14 juny (XVIII-33-M)

Establiment. Fet per Jaume Manent a favor de Joseph Riera d'una peça de terra situada en el lloc anomenat "La Romaguera" per edificar-hi una casa.

1789, 14 juny (XVIII-32-M)

Establiment. Fet per Jaume Manent a favor de Joan Estival d'una peça de terra situada en "La Romaguera" per construir-hi una casa.

1789, 14 juny (XVIII-14-M)

Establiment. Fet per Jaume Manent a favor de Simon Alsina
D'una peça de terra situada en "La Romaguera" per construir-hi una casa.

1789, 6 juliol (XVIII-25-M)

Establiment. Fet per Jaume Manent a favor de Mariano Cisa d'una peça de terra situada en "la Romaguera" per edificar-hi una casa.

1789, 6 juliol (XVIII-31-M)

Establiment. Fet per Jaume Manent a favor d'Antònia Comas i Pau Pi i Comas, mare i fill, per una peça de terra situada en "La Romaguera" per edificar-hi una casa.

1789, 29 setembre (XVIII-30-M)

Capítols Matrimonials. Entre Francisco Manent i Sors, pagès de Premià i Antònia Maras i Mas de Tiana. S'entaulen tot un seguit de pactes i condicions entre les dues famílies.

1792, 16 de desembre (XVIII-49-M)

Venda. D'una peça de terra de tres quarteres, feta per Joan Duran a Jaume Manent. Preu de venda 445 lliures.

1793 (XVIII-9-M)

Rebut. En Jaume Manent paga part de les despeses, de la causa o plet entre la comunitat de N^a Sra. del Pi, contra en Pere Busquets.

1798, 10 de setembre (XVIII-4-M)

Donació. De Jaume Manent dels terrenys per edificar l'Església de Sant Cristòfol.

1792-1803, 27 de juny.

Rebut referent al pagament de Fco. Manent, de tres unces. Signa el rebut, Bagués Pxés.

1807, 20 d'agost (XIX-120-M)

Autorització. La intendència General de Barcelona autoritza a Francesch Manent i Francen Ballot la facultat de cercar aigua mitjançant la construcció de pous o altres mitjans per regar llurs terres.

1812, 30 de març (XIX-10-M)

Execució d'un testament de Fèlix Manté i Moles per part de Jaume Arrufó i altres, degut a l'absència de Tomàs Font i Rementol. Pescador de Premià. (És una part del testament).

1812, 1 d'abril (XIX-113-M)

Esriptura notarial.
Teresa Font i Gurri paga a Jaume Comes, Jaume Godàs i Josep Vehil el deute contret pels hereus de Fèlix Martí i Moles durant la malaltia d'aquest. Adquirint així l'establiment del mateix.

1814, 17 d'abril.(XIX-59-M)

Esriptura de venda d'una casa i hort.

Venda de Jaume i Francesc Manent a Josep Riera d'una casa unida a la part de ponent a la de Can Manent i un hort que limita a migdia amb el mateix Manent.

1824, 7 de febrer. Varen tornar a comprar-los.

1815 (XIX-115-M)

Esriptura notarial.

Antònia Manent i Sors requereix a Francesc Manent, son fill, s'estengui de tenir cura de l'administració del Patrimoni per ser ella la usufructuària nomenada per Jaume Manent en el seu testament.

1817, 2 de setembre(XIX-114-M)

Esriptura notarial (incompleta). Pagament del dot fet per Josep Artigas, Francesc Artigas i Josepha Artigas i Manent a Favor de Francesc Manent.

1817, 9 de novembre (XIX-25-M)

Pagament certificat de 200 lliures endeutades a Josepha Artigas i Manent.

En el contracte matrimonial de Francesc Manent i Josepha Artigas hi ha promeses de pagament de 200 lliures, fetes per Jaume Manent (pare).

1818, Barcelona 6 d'abril.

Missiva dirigida a Joan Manent en la que li dona les gràcies per un préstec.

1818, 2 de novembre (XIX-58-M)

Testament de Jaume Manent, fill de Joan Manent i Teresa Manent i Prat.

Testament fet el 2 de maig de 1815 en deixar a la seva muller, Antònia Manent i Sors, usufructuària universal i hereu universal a Francesc Manent i Sors.

1820, 14 de maig (XIX-1-M)

Còpia d'un original d'aquest any.

Cessió per part d'Esperança Estival i Salvador Estival(fill) a Francisco Manent, d'un "pedaç" de terra, situat al front de la casa seva i 93 lliures i 15 sous; perquè, el dit Manent, pugui arribar i passar fins al Camí Real.

En Francisco Manent cedeix la facultat de passar per altres camins i terres de la seva propietat.

1820, 1 de febrer (XIX-57-M)

Contracte d'arrendament.

Francesc Manent arrenda l'hostal i taverna amb la casa i l'hort a Francesc Sunyol de Badalona. Especifica la forma de pagament; el contracte finalitzarà el 31 de desembre de 1823.

1823, 25 de febrer (XIX-110-M)

Carta.

Demanant a Francesc Manent que firmi uns passaports.

1824, 22 d'octubre (XIX-112-M)

Passaport de comerç per un dia.

L'Ajuntament de Premià de Mar concedeix un passi a Miquel Pi per anar a Barcelona...deu ser entregada a Pere Mas.

1824, 17 de novembre (XIX-9-M)

Dot. De Francesc Manent a Pau Cisa, mestre d'obres, al casar-se amb la seva filla, N'Agustina Cisa Manent.

400 lliures i dues calaixeres amb roba.

1825, 12 d'abril (XIX-15-M)

Sol.licitud que fa Joan Manent, per a construir-hi una casa, en l'antic lloc ocupat per una cabana de pescadors, dit la Romaguera o Botiga d'en Roig,"per evitar robatoris , morts i preses fetes pels moros"(degut al lloc deshabitat),i per proveir d'un hostel per passatgers, ademés per vendre-hi pa, vi, oli,sal ...

1825, 27...(XIX-10-M)

Venda. De Francisco Manent a Jaume Mas (patró d'un passatge que va des del Camí Real fins arribar a un carrer que va en dita direcció.

Plec de condicions i obligacions mútues.

1825, 21 de febrer. (XIX-109-M)

Esriptura Notarial d'un arrendament (incompleta).Francesc Manent arrenda a Josep Mas...

1825,10 de febrer, 1827, 14 de maig. (XIX-21-M)

Circular del Director General de Propis i Arbitris. Comptes del deute de F. Manent a J.Vallespir.

Circular que disposa que no s'atorguin llicències per establir botigues, hostals on n'hi hagi de Propis.

Deute a Vallespir per honoraris pagats per J. Vallespir en nom de F. Manent.

1825, 29 de juliol(XIX-15-M)

Préstec que demana Francesc Manent per a poder pagar la dot (hipotecant la casa- hostel del Camí Real al Subtinent, D. Severo Goicoechea,

La quantitat de 3000 duros, pel casament de Mariàngela Mates i Mas.

1825, desembre. Cancel.lació del préstec.

1825, 29 de juliol(XIX-103-M)

Tapes d'una escriptura (incompleta).

Francesc Manent deu pagar a Mariàngela Mata i Mas de Tiana 3000 duros per un Casament.

1825, 30 d'octubre (XIX-104-M)

Tapes d'escriptura (incompleta).

Joan Ros a Francesc Manent d'una casa sita a Premià a la vora del Camí Real.

1826, 31 d'agost, el Masnou. Factura de les costes del plet entre els germans Francisco i Joaquim Manent en referència a la reclamació de la legítima.

1826 (XIX-9-M)

Referent a les contribucions de Mariàngela Matas i Mas; exposa en aquest document les últimes circumstàncies de l'heredatge.

Mort el seu pare i heredatge d'una casa de Tiana i hort, indica el seu valor i demana que l'envii al "Actuario" per tal que li confirmi el patrimoni.

1826 (XIX-9-M)

Inspecció de contribució.

Del Subtinent Severo Goicoechea a la "casa Mesón" de Francisco Manent per valorar les vendes i la renda i poder calcular la seva contribució.

1826,23 d'abril (XIX-106-M)

Tapes d'una escriptura notarial (incompleta).

Conveni entre Francesc Manent i Esperança Estival i Salvador Estival.

1826,18 de desembre (XIX-61-M)

Escriptura de transacció d'un crèdit.

Joaquim Manent i Sors cedeix un crèdit per deute de son pe.. per pagament de la baronia legítima a Agustí Estrader, veler de Barcelona.

1826, 23 de desembre (XIX-60-M)

Escriptura de concòrdia de transacció de béns.

Concòrdia entre Francesc Manent i Joaquim Manent, llaurador de Premià i subtingent d'infanteria respectivament, sobre el cobrament dels beneficis de la "baronia legítima" sobre el que havia renunciat a canvi de diners.

1826, 28 de desembre (XIX-20(2)-M)

Còpia de l'escrit presentat per l'Ajuntament a l'Agent Fiscal.

L'Ajuntament sol·licita sigui desatesa la sol·licitud de Manent, ja que les circumstàncies han variat prou des de 1687.

1827, 30 de setembre(XIX-9-M)

Rebut. Francesc Manent paga 200 lliures a Agustí Estrader de la legítima que devia cobrar el seu germà Joaquim Manent , a l'haver-la cedida a aquest.

1827, 7 de novembre (XIX-20(3)-M)

Comptes de despeses del plet contra l'Ajuntament.

Despeses de diligències notariales i judicials de Francesc Manent, fetes pes Josep Vallespir.

1828, 4 de gener (XIX-108-M)

Notificació jutjat (incompleta).

Disposició del jutge a Premià de Dalt de fer passar l'expedient al fiscal.

1828, 31 de gener (XIX-20(1)-M)

Cartes de Josep Vallespir a Francesc Manent.

Notificació de demanda per part del notari per les diligències hagudes al tribunal, afirmant que el senyor Cabanyes aconsella no pagar res; al contrari, demandar-lo al Real Patrimoni.

1828, 3 de març (XIX-20(4)-M)

Comptes de les despeses pel plet des de 1826.

Despeses judicials i notariales de Francesc Manent fetes per Josep Rovellar.

1828, 28 de març (XIX-21(1)-M)

Carta de J.Vallespir a F.Manent. Notificació: deure pagat; la part que li correspon de les despeses fiscals, ja que el procés queda aturat 8 dies; temps durant el qual podran presentar els documents que considerin adients.

Rebut de F. Cabanyes quant als seus honoraris a causa del plet.

1928, (XIX-21(2)M)

Relació de les coses que es deuen justificar.

Punts a justificar pel plet segons F. Manent:

- La distància del Camí Real a les botigues dels demandats.
- Existència de 2 botigues arrendades per l'Ajuntament a menys de 100 passes de Can Manent.
- Al poble mai no ha mancat abastiment de "comestibles".
- La taverna i hostel de Can Manent ve dels seus avantpassats.

1828, 31 de desembre(XIX-19-M)

Sentència plet de F. Manent contra l'Ajuntament.

Es declara sense efecte la petició de Manent del 2 de gener de 1827, en la que demanava l'abstenció de l'Ajuntament d'atorgar arrendament de botigues , tavernes o hostals a Premià. Disposa que ambdues parts paguin les despeses del Judici.

1828, 31 de desembre (XIX-3-M)

Causa incoada per Francesc Manent contra los arrendatarios: Jacinto Villar, Salvador Estival, Jaime Mas, Pablo Vergés, Pablo Roldós y Jaime Botey,por pretender éstos adquirir los derechos a "flecas", tiendas, gabellas, mesones, vender comestibles, alojar pasajeros, y dar de comer a los mismos y a sus caballerías dentro de la distancia de cien pasos entre la actual de F. Manent y las suyas.

1829, 19 d'abril (XIX-111-M)

Rebut del Real Patrimoni.

Pagament del cens anual per establiment d'aigües, concedit de 1808 a 1828.

1829, 24 de desembre (XIX-107-M)

Carta de Josep Vallespir. Demana a Francesc Manent el pagament dels deutes.

1830 28 de setembre.

Rebut emès per Salvador Graner d'Alella del pagament per part de Francisco Manent de la quantitat de "130 lliures y sous quals són per l'obra que té rebuda"

1831, 8 de novembre (XIX-102-M)

Carta. L'Ajuntament de Premià de Mar desestima la petició de Pau Font sobre que se li rebaixi la seva contribució en detriment de Manent perquè aquest té permís del Patrimoni Nacional des de 1687. Manent deu tornar els diners a Font o augmentar l'arrendament fins cap d'any.

1833, 16 de desembre. (XIX-S.núm-(1))

Capítols Matrimonials de Joan Manent i Matas, pagès de Premià i de Maria Teresa Cortès de Plegamans.

1833, 16 de desembre (XIX-16-M)

Capítols Matrimonials de Joan Manent i Matas i Maria Teresa Cortès i Margenat.
Dots, contractes i pactes entre les dues parts. (famílies).

1835, 23 de desembre, Tiana.

Carta dirigida al Sr. Soler en relació a una "heredad" d'una casa de Tiana. Signa Severo Goycoechea.

1836, 8 de març (XIX-4-M)

Cessió de poders: D. Martín Roig Pbro. ,de la catedral de Girona, a Jaume Manent Pbro. enclausrat i caputxí de la vila d'Olot per prendre possessió, com a diaca i protector de l'Església de Premià, davant la mort del seu últim posseïdor.

1836, 31 de desembre.

Certificat d'entrega de Joan Manent, dipositari dels fondos, "habiendo entregado la cantidad de quinientos veinte y cuatro reales quince maravedises vellón, efectivos cuya cantidad había quedado en su poder. Y, para que le sirva de resguardo y finiquito, le libramos la presente, firmada del Síndico Procurador por consentimiento de los regidores que no saben de escribir, en Sn. Pedro de Premià treinta y uno de diciembre de mil ochocientos treinta y seis.
Sebastià Bruguera Sin-º Pxo"

1840, 9 de setembre (XIX-100-M)

Esriptura. Jaume Manent dona terres per construir l'Església de Sant Cristòfol, peça anomenada "La Romaguera", amb condició de construir un banc per a la família junt al presbiteri.

1841, 14 de juliol. "Cuenta de los autos que Pablo Font sigue contra Juan Manent, ambos de Premià de Mar". Signa Manuel Llinàs.

1845, 3 de maig (XIX-91-M)

Carta d'Antoni Mates i Casals.

Reclama a Joan Manent la seva part, que li correspon per dret familiar, per l'explotació d'un forn de la família Matas a càrrec d'una societat. (tancament del Forn).

1845, 25 de juny (XIX-116-M)

Venda (segona còpia).

Francisco Manent ven, el 27 de febrer del 1825, a Jaume Mas una peça de terra en la carretera del veïnat de Sant Cristòfol de Premià per 140 lliures barcelonines.

1845, 24 de juliol (XIX-117-M)

Nomenament (segona còpia).

Jaume Manent Pbro. "Enclaustrado Capuchino de la villa de Olot" és nomenat rector de la Parròquia de Sant Cristòfol de Premià per mort de l'anterior.

1845, 22 de juliol. (XIX-119-M)

Judici de conciliació (còpia). Entre Joan Manent, pagès i veí de Premià de Mar, i Josep Font i Aroles, Batlle, conjuntament amb l'Ajuntament. L'actor, el senyor Manent, demana autorització per la construcció d'un barri en la "Romaguera". L'Ajuntament es nega i es demana judici de conciliació. Després d'haver acudit, en el judici els homes bons, el jutge demana que cada una de les parts nomeni un lletrat per discutir l'assumpte.

1845, 24 de juliol (XIX-4-M)

Acte de conciliació entre Joan Manent i l'Ajuntament de Premià de Mar, per causa de voler, el primer construir un barri en el paratge de la Romaguera.

1845, 9 de setembre (XIX-118-M)

Donació (segona còpia). Jaume Manent fa donació als síndics de la universitat de Sant Pere de Premià dels terrenys per edificar-hi l'Església de Sant Cristòfol, reservant-se a canvi tot un seguit de drets.

1848, 11 d'abril (XIX-101-M)

Esriptura de venda. Joan Manent atorga a Bonaventura Riera i Alsina en perpetuïtat 1/4 de ploma d'aigua viva.

1852, 13 de febrer (XIX-54-M)

Rebut – resguard de venda en una joieria. Venda de 38 peces, que no estan en circulació per manca de pes i valor. Venda feta per Joan Manent a José Ignacio Finabredo del carrer de la Plateria de

Barcelona.

1852, 9 de maig (XIX-3-M)

Rebut d'un préstec. Joan Suari, veí d'Argentona, es compromet a pagar a Joan Manent la quantitat deixada : 20 duros i 14 reials.

1856. 9 de febrer.(XIX-64-M)

Esriptura de redempció. Pagament per la redempció d'un cens emfitèutic que havia de pagar al suprimit Monestir de Montalegre, per raó d'una casa sita a Premià de Mar. Joan Manent pagava 2 sous i 6 diners a l'any.

1856. 30 de maig (XIX-99-M)

Esriptura de redempció.

Redempció d'un cens a Joan Manent que pagava anualment al mossèn de Premià de Dalt per una terra que posseïa en aquest poble; era de 18 reals i 12 cèntims.

1856-1892. Registre de cobrament de contribucions. "Rebo yo abaix firmat del Sr. Joan Manent la quantitat de 3 lliures per la pensió en abonar-lo pel % de la contribució. Premià, 25 de juny de 1862. Magí Algancilla".

1856, 9 de desembre.

Rebut de pagament d'un plet que té obert Joan Manent contra Benito Matas. (Signatura il.legible)

1857, 10 de gener (XIX-51-M). Rebut d'honoraris .

Pagament per la confecció d'un plànol de les terres del camí veïnal a Jeroni Boada.

1857, 22 de febrer. Testament de Pedro Oliver i Pagès ,del Masnou, a favor de seu fill Pau Oliver i Maristany.

1857 14 de febrer (XIX-26-M)

Rebut de carretada de pedra. Nota de la pedra treta de la pedrera de Can Botey per Joan Manent.

1857 13 d'abril (XIX-55(2)-M)

Contracte de compra de terres.

Compra a Joan Manent i Cia a Joaquina Tria, veïna Mata (Mataró) d'un piner, per fer un conreu de regadiu, a Mata.

1857, 1 d'agost (XIX-68-M)

11 d'agost(XIX-67-M)

17 d'agost (XIX-62-M)

Imprès oficial. Rebut de la redempció del cens que pagava Joan Manent al "Cabildo" de Sant Just Pastor de Premià. Per raó dels seus béns, Joan Manent pagava 3 lliures a l'any.

1857, 17 d'octubre (IXI-66-M)

Esriptura de cancel.lació d'una servitud (incompleta).

Jaume Mas, pilot, cedeix, per mitjà de pagament, la cancel.lació d'una servitud a Joan Manent, ambdós veïns de Premià de Mar.

1857, 17 d'octubre (XIX-65-M)

Esriptura de reconeixement mutu de la propietat d'una mina d'aigües, (incompleta).

Josep Boldós i Cabanyes, llicenciat i veí de Mataró , i Joan Manent i Matas , llaurador de Premià de

Mar , reconeixen la propietat i ús mutu d'una mina d'aigua . Així com el pagament per igual de les despeses de la seva conservació.

1857 24 d'octubre (XIX-8-M)

Obtenció per part de Jaume Manent Pbro. enclaustrat de la diòcesi de Sant Andreu de la Barca (ascens) degut al nomenament fet per la Reina Isabel II, d'acord amb l'últim concordat.

1857. 27 d'octubre (XIX-8(B)-M)

Aclariment d'una cessió referent a (XIX-4-(c)M)

Jaume Mas diu voler pagar 100 reials d'un terreny que li va ser donat, per no crear futures complicacions als seus hereus.

1857 22 de novembre, (XIX-63-M)

Carta personal de Joan Manent. Escriu al governador Provincial de Barcelona demanant-li que no aprovi el nou traçat del "caminet" veïnal fet per l'Ajuntament de Premià de Mar.

1858 12 d'Abril (XIX-97-M)

Carta de Joan Manent. Es dirigeix a l'Ajuntament per demanar-li que nomeni el pèrit que valori el terreny ocupat pel "Caminet".

1858 16 de juliol (XIX-8-(C)-M)

Rebut que fa Esteban Castellan i Oliveras a Joan Manent i Matas pel préstec de 400 duros (monedes d'or i argent) amb un interès del 6% (en un any). Hipoteca les terres ubicades en el paratge, dit de la Sfnia.

1858 30 d'agost (XIX- 84- M)

Esriptura. Litigi dels pèrits sobre l'ampliació del "Caminet" que va des de la Plaça de l'Església a Premià de Dalt. Decidint que no té dret Joan Manent a indemnització per l'Ajuntament, ja que encara que hagi estat ampliat, ja existia abans.

1859 7 de febrer, (XIX-23-M)

Recaptació de la contribució. Comunicació de la quantitat que correspon a Joan Manent per la contribució industrial i comerç al poble.

1860, 3 d'agost. 16 de setembre. 10 de novembre.(XIX-10 -M)

Requeriment que fa Joan Manent a la junta d'obres de l'Església de Premià, d'uns drets adquirits per la seva família en l'any 1798, sobre la col.locació d'un banc de la seva propietat en un lloc determinat de l'Església de Premià.

El Bisbat contesta al requeriment i dicta sentència.

1860,7 de setembre. (XIX-10-(D)M)

Llicència d'armes donada a Joan Manent, per una escopeta.

1862- 1869. "Llibreta de pagar als masovers de casa Manent añ. 1862."

(fins l'any 1869)

"Esteba de Burrada comença lo dia 1 de juliol de 1862. Guaña.6 Lliures."

"Està pagat fins lo dia1 de setembre".

"Està pagat fins lo dia1 de novembre".

"Lo dia de Sant Antoni ho vam tractar: donar 18Lliures a dit Esteba".

"Ell deu cuidar de pagar lo carreter que menava l'altre carro".

"Lo dia de Pasqua, Esteba rep lo pago; a compte 25 Lliures".

"A l'Esteba se li donen 38 Lliures,7 de mesades y 35 de gastos y m'ha d'abonar 4 dies de l'altre mosso".

“Esteba de Burrada s’ha pagat lo dia 22 d’abril de 1866.”

En l’apartat de pagament dels mossos, trobem a l’any 1862 “en Martí Gibert, el baylet de Ca la Laia, en Pau de Dosrius 1866, Andreu Villaret, Salvador de Sant Vicens, 1864, Pere d’Argentona 1862, Pere de les Bucos(?), 1864, Isidro. El Corro de Llinars, comença lo dia 21 d’octubre. Al Baylet Jaumet de Vilassar vinga per Sant Joan y guanyar 2 Lliures (...)

1835, 31 de gener. Testament de Pau Oliver i Maristany, patró, natural de Masnou, a favor de la seva dona Rosa Olivà i Maristany i de les seves nebodes.

1865, 7 d’octubre (XIX-16-(B)M)

Historial marítim d’en Josep Font i Pons. Des de la seva entrada als 19 anys, passant per tots els vaixells en què va navegar; descripció física de la seva persona, ascensos i estudis.

1866-1867 (XIX-22-M)

Rebut del tercer i quart trimestre de la contribució industrial i comerç de Pablo Rodon.

1866, 19 de desembre. Venta perpetua de una décima sesena parte de pluma de agua viva. Firmada per D. Juan Manent y Matas, propietario, vecino del pueblo de San Cristóbal de Premià, y por D. Mariano Roig y Cisa, Capitán Mercante, vecino del mismo pueblo.

1867, 1 de gener. Salvador Prat factura a Joan Manent els seus honoraris pel plet contra l’Ajuntament (1850- 1867.)

1867, 22 d’abril (XIX-70-M)

Comptes i despeses per pòlisses.

1867, 24 de juliol (XIX-10-M)

Donació de béns ,de Teresa Gurri i Riera, vídua de Tomàs Font a Anna Maria Manent i Cortès, esposa del seu nét Josep Font i Pons, en senyal de bona voluntat (es acollida a casa seva). De 600 escuts d’una hipoteca d’una casa del carrer Sant Francesc de la seva propietat.

1867, 20 de juliol (XIX-1-M)

Retalls de diari d’Anna Manent i Cortès. Descripció cronològica dels viatges del seu marit com a capità de vaixell i dels naixements dels seus fills, així com dels òbits de la família.

1867, 24 de juny (XIX-72-M)

Despesa per pòlissa.

1867-68. Rebut de contribució de Joan Manent, 23 escuts i 973 mil·lèsimes.

1868, setembre. Factura del fuster Josep Giralt a Mª Teresa Manent per les obres fetes a casa seva , 52 Lliures, 15. Pagada el 24 d’agost de 1869.

1869, 19 de febrer. Testament de Joan Manent i Matas,

“Con el cual elijo por albaceas y ejecutores del mismo a mi esposa Maria Teresa Cortès de Manent y a mi Senyor Tío, el Reverendo Don Jaime Manent y Sors Cura-Párroco de San Andrés de la Barca, a los cuales y a cada uno de ellos doy pleno poder y facultad de cumplir esta mía testamentaria disposición conforme abajo hallará ordenado (...)”

1870, Maig. Pagament de dos rebuts de contribució.

Rebut n°64, 32 escuts i 325 mils.

Rebut nº219, 24 escuts i 001 mils.

Signa: Joan Maristany.

1870,28 d'agost. Rebut per la "Cantidad de cuarenta y ocho pesos fuertes" per la construcció d'un pou dins la propietat de Teresa Manent.

1870, 10 de setembre. Ingresos Municipales y Provinciales.

Teresa Cortès paga la quantitat de 22 pessetes i 30 cèntims en concepte d'impostos.

1870,1 de novembre. Arrendament de terres compreses entre el carrer de Sant Cristòfol i el carrer de Tots Sants (avui Miquel Moragas).

Es reserva el dret de les aigües.

1871, 2 d'abril. "Compte que dóna Josep Comas y Morat, mestre de cases de S. Pere de Premià a S. Teresa Manent de Sant Cristóbal de Premià del treball y material per fer el cuber de la sínia y demás(...)"

1871, 23 d'octubre (XIX-5 -M)

Diari de Barcelona.

1872, 23 d'abril. Factura del fuster Josep Giralt per les obres fetes a la casa de M. Teresa Manent.

1872, 7 de febrer. "Adelantos, hechos por los peritos D.Crist. Ferrer y D. Marcelo Gualba en los trabajos practicados para el Ayuntamiento de San Cristóbal de Premià acerca de unas pertenencias mineras solicitadas por D. Pedro Cisa.

Por dos jornales del peón Feliciano Carreras, 6 , por gastos de ferrocarril 14, suma 20 pts."

1872, 1 d'Abril.Masnou.

"Compte de la feyna de ferrer que ha fet Llorens Estapè per Can Manent de Premià (...), 27 pessetes.

1872 19 de juny (XIX-93-M)

Carta de M. Teresa Cortès dirigida a l'Ajuntament per demanar permís de construcció del conducte d'aigua que travessa el "caminet". Permís concedit.

1875, 1 de novembre(XIX-86-M), (XIX-92-M)

M. Teresa Cortès arrenda a Francesc Rovira una nòria i el seu terreny, hort i la casa per 5 anys. L'any 1880 fou renovat per Maria Manent i Cortès i Francesc Rovira i l'any 1885 es renova per Maria Manent i Cortès i Enric Solà.

(successor de F. Rovira.)

1876, 9 de gener. Testament de "Pedro Oliver i Pagès. Veí del Masnou".

Nomena hereva la seva filla, Eulàlia Oliver i Alsina.

1876, 7 de setembre (XIX- 88-M)

Esriptura "auto de requeriment" (incompleta). Medició de l'aigua de certes mines, requerida per M.Teresa Cortès, vídua de Joan Manent.

1876,19 de setembre. Declaració de Maria Teresa Cortès Margenat de les propietats, finques rústiques, classes de cultius, valor i renda anual.

1876, 4 de desembre. Honoraris del lletrat de l'Ajuntament de Sant Cristòfol de Premià pel projecte sobre una mina d'aigua.(160 rals).

1877, 7 de gener. Honorarios que acredita el Ayuntamiento de San Cristóbal de Premià(...) por los trabajos practicados en unión del perito don Marcelino Gualba. Levantamiento de planos y otros, 87'50 pts.

1877. Honorarios del Ayuntamiento de San cristóbal de Premià de Mar que acredita por los trabajos practicados en la mina, solicitados por D.Pedro Cisa, 105 pesetas recibidas por M. Gualba.

1876, 19 de desembre (XIX-)94-M)

Joan Manent i Matas ven a Fèlix Casavella i Roig a perpetuïtat, aigua viva d'una mina, de la canonada que porta l'aigua de Premià de Dalt pel "Caminet".

1877. Resultat i comptes de la venda de terres i pagament d'impostos. Signat per Mariano Cisa.

1877, 14 d'agost (XIX-90-M)

Esriptura hipotecària. Hipoteca atorgada a Josep Tomàs Font i Gurri a favor de la seva jove Na Anna Manent Cortès. Es tracta de la casa i sòl situat al C/ Sant Francesc núm. 17 de Premià de Mar.

1877, 10 de setembre. Esriptura de pagament d'obres. Pagament de 1000 ptes. Per Josep Font i Pibernat a M. Teresa Cortès de Manent per construcció de la canonada que porta aigua al repartidor, construïda en el camí veïnal, atorgat el permís de l'Ajuntament a M.Teresa Cortès.

1878, 9 de juny. Rebut d'Antoni Gurguí per fer un pou i rehabilitar la mina denominada d'en Manent a Sant Cristòfol de Premià.

1878, 14 de novembre. Litigi de Joan Maresma Vilaró en contra de Joan Manent pel dret a pas de la casa per ell construïda en la partida denominada "l'Oliver d'en Masià".

1880, 22 de juny. Factura de la feina feta pel fuster, Josep Giralt, a casa de M. Teresa Manent.

1881, 4 de novembre(XIX-78-M)

Contracte d'arrendament. Na Dolors Serra i Palà, veïna de Vilassar de Dalt, arrenda a Francesc Casanoves i Bruguera, llaurador de Cabriels, un camp situat a Vilassar de Mar, dit Torrent del Lladre, a efecte de què planti una vinya.

1883, 13 de desembre (XIX-30-M)

Cèdula personal de M. Manent Cortès, de 41 anys d'edat, soltera, de professió domèstica. Viu al Camí Real núm.14.

1983,16-XII, 1884, 15 de gener. "Cuenta del Entierro y oficios celebrados en sufragio del alma de María Teresa Cortès de Manent en esta Iglesia Parroquial" Puja 276 pts. Signat pel rector Manuel Seva.

1885, 21 de maig (XIX-81-M)

Testament de Maria Munró i Vilaplana. Testament de Maria Munró, veïna de Sabadell, nomenant hereu universal a son fill Antico Munró i Cortès, en segon lloc a la seva filla Montserrat i a sa filla (...) i en quart lloc a Teresa Cortès.

1886, gener S/N. Llibre de comptes i capital, caixa, mercaderies generals, efectes a cobrar i a pagar, guanys i pèrdues, diversos, mobiliari etc... darrera inscripció 1888.

1891, 31 de juliol. "He recibido de Dª María Manent y Cortès dos libras veinte y ocho sueldos por las obligaciones de aniversarios y misas de sus antepasados por los años 1850 y 1851.

Lo que queda anotado en el libro de rentas de esta parroquia, folio 121 y para que conste lo firmo. SAN PEDRO DE PREMIÀ 31 DE JULIO 1891. Esteban Mas Párroco."

1891, novembre. Projecte denegat de la urbanització llindant al Carrer de Sant Cristòfol de la finca anomenada "Regadiu d'en Manent".

1892, 27 d'octubre (XIX-56-M)

Esriptura de venda. Agustí Cisa ven a Pere Godàs una finca "colindant" pel front i migdia amb la casa, carrer i l'hort de Joan Manent, a qui paguen... Aquesta havia estat a perpetuïtat des del 15 de juliol de 1785.

1893, 6 de setembre (XIX-76-M)

Carta conveni. Francesc Manent i Cortès atorga a Silverio Mayoles i Bertran el permís per construir-hi un pou d'aigua per a les calderes de la fàbrica que construeix a la vinya d'en Puig, "colindant" a la finca de regadiu de Manent.

1895, 25 d'abril. Rebut. "Recibí de Dn^a María Manent la Cantidad de veinticinco pesetas por derecho de cañería para conducir las aguas a las casas recién construidas en su propiedad, incluso el terreno que hay para edificar el día que a la propiedad le convenga, quedando libre de pagar el derecho a la cañería. Y para que conste, libro el presente con conocimiento de todos los interesados en la cañería. Pablo Moragas."

1896, 28 de setembre. Cèdula personal de Maria Manent i Cortès, 44 anys d'edat. Habita al Camí Ral núm. 54.

1897, 1 de novembre. Rebut signat per Sebastián Mas en el que cobra 15 pts. com a pagament de guarda de la propietat.

1897, 8 de maig. Certificat en el que consta "Que D. José Font y Pons natural y vecino que era de S.Cristóbal de Premià, falleció a veinte y ocho de febrero sin haber otorgado testamento".

1897, 18 de juny. Acta, conveni amb l'Ajuntament per la variació del carrer del cementiri.

1897, 4 de novembre (XIX-75-M)

Carta personal de "Francesc Manent i Cortès", que es dirigeix a l'Ajuntament demanant que aquest pagui les obres per construir-hi un pilar que té una banda d'aigües, ja que l'ampliació del camí veïnal del carrer del cementiri suposa la destrucció del ja existent.

1897, 19 de novembre (XIX-69-M)

Carta personal de Francesc Manent a l'Ajuntament de Premià de Mar per demanar l'autorització per construir-hi un pilar per col·locar el repartidor d'aigües que tenien arrendat.

1898, 30 d'abril. Rebut signat per Sebastián Mas per al cobrament de 15 pts. pel salari de guarda de la propietat.

1898, 11 de maig. Factura feta per "José Giralt é Hijo" per la feina de fusteria feta a la casa de Maria Manent. (276 pts)

1899, 28 de gener. Factura feta per "Giralt é Hijo" per obres de fusteria fetes a la casa de Maria Manent. (381 pts.)

S/Data (XX-11-M)

Plànol. Mides de terrenys de regadiu que pertanyen a la Casa Manent situats a davant i a la dreta de la Masia, mirant a Sant Mateu.

1900, 20 de juliol (XIX-23-M)

Esriptura (Tapes), de divisió donada a Dª Anna Manent i Cortès i D. Josep Feliu, D. Francesc, D. Ricard i Dª Agustina Font i Manent.

1901, 30 de juny (XX-5-M) (XX-8-M)

Arrendament que fa Dolors Serra i Palà, de Caldes de Montbui a Jaume Tolrà i Bosch, llaurador de Vilassar de Dalt, pel temps de 30 anys en el paratge del "Torrent del Lladre".

Preu. Els 6 primers anys 85 pts i 20 cèntims. Els anys següents: 113,75 pagat amb or i argent, successivament es traspassà a Salvador Buscaró i Bosc i a Ginés Lloveras i Albert.

1901 (XX-55-(4)-(M)

Contracte d'arrendament de terres entre l'arrendatari Jaume Tolrà i Bosch, d'unes terres de Dolors Serra i Palà veïna de Caldes de Montbui, sites a Vilassar de Dalt.

1903, 12 d'octubre (XX-18-M)

Factura d'en Ramon Salomó per a en Josep Manent d'un barri que condueix al Camí de Truies.

1906. 2 de novembre. Esriptura de venda d'Anna Manent i Cortès a les Religioses de la Divina Pastora, del terreny de la partida de "La Romaguera", destinat a la construcció de l'Escola Divina Pastora.

1907, 24 de febrer, (XX-12-M)

Document del Bisbat. Concedint 200 dies d'indulgències per a l'ànima d'en Francesc Manent – Signat pel Bisbe, Salvador, Cardenal Casañas.

1911, 30 de novembre (XX-20-M)

Arrendament d'una casa situada en el carrer Camí Ral nº 61 d'Anna Manent i Cortès per en Marià Moragas (pilot). Preu 200 pessetes cada any.

1913, 23 de juny. "El infrascrito: he recibido de D. José Font Manent la cantidad de diez pesetas y ocho céntimos por las obligaciones de aniversarios y Misas de sus antepasados correspondientes al año atrasado 1866 y al año corriente 1913.

Lo que consta anotado en el libro de rentas del archivo parroquial de la presente página 122.

Y para que conste lo firmo. San Pedro de Premià, 23 de junio de 1913.- Jaime Torrente Pbro. Regente."

1913, 30 d'agost (XX-13-M)

Contracte entre Energia Elèctrica de Catalunya i Anna Manent per proveir-hi d'un motor de 4 cavalls per aixecar aigua.

La companyia subministrerà corrent de les 4 fins a les 16 hores. Preu 480 pts, anuals a 13,6 pts, Kw, durada del contracte, un any.

Eléctrica de Catalunya i Anna Manent Vda. Font, per proveir-hi la primera d'un comptador per una durada de cinc anys. Lloc, Camí Ral núm. 54.

1915, 19 de juliol (XX-7-M)

Comprovació per part del Registre Fiscal, de la venda declarada per en Joan Font i Manent de la seva casa del Camí Ral. Li correspon pagar 8 pessetes.

1916. Diversos documents en referència a un conflicte amb la Companyia de Telèfons.

29 de maig. El Diputado a Cortes por Mataró, a Don José Font, Alcalde.

31 de juliol. El Diputado a Cortes por Mataró (Carlos Padrós) a José Font.

5 d'agost, del Diputat a José Font.

10 d'agost , El Director General de Correos y Telégrafos, -Particular- a Don Carlos Padrós.

19 d'agost. El Diputado a Cortes, a José Font, Alcalde.

5 de desembre. Alcaldía Constitucional de Arenys de Munt, Ramón Vernís,-alcalde-, al Señor Alcalde Constitucional de Premià de Mar.

1918, 1 de juliol (XX-19-M)

Arrendament d'una casa situada al carrer Nou de l'Església nº1 d'en Josep Font i Manent per n'Isidre Rovira i Serra. Preu 216 pessetes cada any.

1919, 3 d'abril (XX-22-M)

Alta de la Contribució Industrial per a la venda de vi. Lloc Camí Ral 54.

1920,20 d'abril (XIX-6-M)

1920, 1 de maig (XX-24 M)

El batlle de Premià de Dalt, Josep Andreu, en ple municipal, autoritza Josep Font i Manent la instal.lació d'un forn de "ladrilleria" en el terreny d'Anna Manent i Cortès.

1920, 1 de maig (S/N- XX- 24 bis M)

Contracte – concessió per l'Ajuntament de Premià de Dalt, a la raó social: Joan Font–Jaume Marimon de la instal.lació d'un forn per maons i totxanes. La propietària del terreny és Anna Manent i Cortès.

1921, 1 de gener (XX-21-M)

Arrendament d'una casa situada en el carrer Nou de l'Església nº 3 d'en Josep Font, per en Josep Puighermanal pel temps de tres mesos. Preu 60 pessetes.

1928, (XX-15-M)

Rebut del testament d'en Joan Manent per la Sra Mercè Sagrera i a càrrec d'en Josep Font i Manent.

1928, 8 de setembre (XX-55-(3)M)

Rebut–testimoni de pagament d'un banc de l'Església. Amb motiu de la construcció de bancs i situació d'aquests en el creuer de l'Església, la família Manent que ja tenia un banc antic col.locat al creuer del Santíssim, paga un banc nou en substitució de l'antic. Signat pel rector Josep Paradedà.

S/Data (XX-2-M)

Pamflet "Siempre el mismo Palo".

Pamflet anónimo contra el caciquismo del director del Ateneo de Premià, R.Botey i Serra y de repulsa por su pasividad , a la población obrera, sólo " aspirando al sustento cotidiano". Irregularidades de la junta de la entidad, elecciones manipuladas por la violencia del poder. El Presidente era director de alguna fábrica local.

S/data (XX-10-M)

Resposta d'un testament que fa un advocat , "El meu pare deixà: a/ Algunes peces de terra, que representen 16 cases del poble de Premià . b/ Una casa que serveix de "mesón".

1957 (XX-12-M)

Rebut de contribució d'en Joan Font corresponent a la "Riquesa Agrícola i Ramadera."

Nota: El número que consta entre parèntesi en cada document, és un número provisional fet amb els primers documents trobats, s'està fent un treball de catalogació global de tots els documents de la família Manent.

Agraim el treball fet pels membres de l'AECC en la primera fase de catalogació d'aquests documents.

Bibliografia

Atlas Histórico Mundial. Tom (1-2.)
Ediciones Istmo , Madrid, 1980.

Pascual Modoz, Catalunya, Tom 2,
Ed. Curial, Madrid 1985.

Salvador Ginesta. El Maresme.
Ed. Selecta, Barcelona 1968.

Rosa Mut i Teresa Martí,
La resistència escolar catalana en els llibres (1716-1939), Bibliografia
Ed. 62 Barcelona 1981.

A.Rovira i Virgili, Teatre de la Natura.
Ed. Barcino, Barcelona 1961.

Arthur Young, Viatge a Catalunya, 1787.
Garsineu Edicions, Tremp 1993.

Jordi Moners, Síntesi d'Història dels Països Catalans
Ed. La Magrana Barcelona, 1977.

Pascual Madoz, Diccionario geográfico- estadístico- histórico de España y sus posesiones de
Ultramar. Madrid 1840, Ed. Curial Barcelona 1985.

Joaquim Moragas i Botey, Famílies Marineres de Premià.
L'Aixernador, Argentona 1995.

Catàleg de l'exposició "Can Manent, Història d'una Casa, Història d'una família." M.M.E.T.
Premià de Mar, 1993.

Joana Canals i Ramón. Com un Gra de Mostassa. Escola Assís (Premià de Mar) Norma Editorial ,
S.A. Barcelona.

Diccionari d'Història de Catalunya.V.III, Ed. Claret 2001, Barcelona,

Diccionari d'Història de Catalunya. Ed.62, Barcelona 1962.

Diccionario Enciclopédico Abreviado.Tom.V., Espasa- Calpe,S.A. Madrid 1972.

Les Nostres Arrels, Nº12 AECC, Virgínia Martínez, "Els Cognoms Premianencs.(1519-
1975)Apunts de l'Arxiu Històric Parroquial de Sant Pere de Premià.

Josep Viñals i Iglesias, Premià a començaments del segle XVIII: un assaig d'història local.
Premi Iluro 1982, Ed. Rafael Dalmau Barcelona. Caixa d'Estalvis Laietana, Mataró 1983.

SEGONA PART

Introducció

En aquesta segona part, vaig fer el que diu en Joan Gómez, al principi d'aquest llibre, que jo agafaria la caixa dels meus records i estiraria el fil de la memòria per poder anar desgranant les vivències i costums de la família i tot el que ens anaven explicant els nostres pares.

Vaig néixer en aquesta Masia i, junt amb els meus germans, hem estat l'última generació que hi ha viscut. No vol dir això que s'ha acabat Can Manent, ja que el seu esperit tots el portem dintre, i procurem inculcar-lo als nostres fills perquè aquestes arrels que tenim són molt profundes.

Les meves vivències, records, reculls orals i escrits de la família, volen ser un testimoni de la vida d'una casa de pagès, dins un Premià que encara conservava una part important de l'estructura agrària; serveixin elles com a testimoni de temps passats, com a record d'unes formes de vida llunyanes, riques en valors humans i plenes de l'harmonia que una vida senzilla comporta, dins d'una casa pairal, amb el seu contingut festiu, religiós, vivencial, de joc, de treball i de comunicació.

Maria Rosa Font i Catllà

Memòria Familiar

JOAN MANENT I MATAS

El pare de la meua besàvia, Joan Manent i Matas, al veure que el barri de mar anava creixent, es va posar a treballar per fer un municipi independent de St. Pere de Premià.

Va començar més o menys el 1790 i van durar bastants anys les converses i discussions entre el Sr. Rector de St. Pere de Premià i altres entitats de Barcelona que eren els que havien de donar el consentiment.

Quan al final, s'obtingué el permís, féu donació dels terrenys per edificar l'Església dins la finca anomenada "La Romaguera" i posà una sèrie de condicions, entre elles la del banc reservat a la família i el poder enterrar els seus morts a l'Església.

Sembla ser que tingué una petita picabaralla amb el Sr. Rector per la ubicació del banc, perquè l'hi van situar junt amb els del Consell Parroquial, a la qual cosa ell digué que allí no l'hi volia, ja que feia més de 60 anys que el tenien al Presbiteri. Si alguna vegada quedava buit aquest banc, de seguida s'omplia de gent, perquè als que hi seien no se'ls passava la caixeta. Pel que fa a l'enterrament dels seus morts, va obtenir el privilegi, per a ell i per als seus descendents, de poder ser enterrats a la paròquia de St. Cristòfol de Premià.

El 1836 quedà constituït el poble de Premià de Mar i ell va ser-ne el primer alcalde.

Anys més tard ho van ser dos néts seus:

Josep Font Manent, (el meu avi).

Ricard Font Manent (pare de la M. Teresa Font i Roig).

ANNA MANENT I CORTÈS, la meva besàvia

Retall del "Diari" de Anna Manent i Cortes (nascuda en 1841)

"Mi casamiento fue el 20 de julio de 1867 y el dia 3 de noviembre del mismo 67 salí mi esposo para Montevideo. Era el primer viaje después de nuestro casamiento y el 11 de junio de 1868 llegó a casa, de modo que este viaje ha sido de 7 meses y 4 dias. Durante el viaje habia nacido mi primer hijo Juanito el dia 15 de mayo, a las cinco y media de la tarde y cinco dias después fue bautizado siendo padrinos el padre Juan Manent y la suegra Teresa Pons.

El dia 2 de julio del mismo 68 salí otra vez mi esposo para Alejandrfa. Era el segundo viaje y llegó a casa el 21 de septiembre del mismo 68. Al llegar encontré a mi hermano Félix en la cama y al cabo de pocos días murió. E.P.D. Era el 4 de octubre.

El dia 2 de diciembre del mismo 68 salí otra vez mi esposo para Montevideo. Era el tercer viaje y llegó a casa el 21 de agosto de 1870 de modo que este viaje ha sido de 20 meses y 18 dias y durante este viaje murió mi padre. E. P.D. el dia 9 de marzo del 69, y el 25 del mismo mes murió mi hermano Domingo.

El 15 de septiembre del mismo 70, salí otra vez mi esposo con el Bergantín Vravfa ? para Mahon para hacer cuarentena porque en Barcelona habfa la fiebre amarilla, para pasar después a Valencia a cargar para Montevideo. Este era el cuarto viaje y llegó en casa el 10 de mayo de 1872 de modo que este viaje ha sido de 20 meses menos 5 dias; durante este viaje murió mi tío Reverendo D. Jaime Manent, rector era el 18 de octubre de 1870 y el dia 19 de marzo de 1871 nació mi segundo hijo Pepito a las 5 de la mañana y 3 dias después fue bautizado siendo sus padrinos la madre Mª Teresa Cortes de Manent y mi sugro José.

El 26 de octubre de 1872 salí otra vez mi esposo para Montevideo con el bergantín Moralidad. Este era el 5 viaje, y llegó en casa el 4 de marzo de 1874 de modo que este viaje ha sido de 19 meses, y durante este viaje nació nuestro tercer hijo Felix que nació el 30 de julio de 1873 siéndole padrinos mi cuñado Pablo Font i Pons y mi hermana Maria Manent i Cortes. El 24 de febrero de 1875 salí otra vez mi esposo para el buen viaje a La Habana con el Maypó; este era el 6º viaje, y llegó en casa el 21 de septiembre del mismo 75 y durante este viaje de 7 meses menos 3 dias nació nuestro hijo Francisco Javier que nació el 17 de julio de 1875 y fue bautizado cuatro dias después de su nacimiento y fueron padrinos mi hermano Francisco y la tía Florentina.

El 25 de enero de 1876 salí otra vez mi esposo para el buen viaje de La Habana con la Corbeta Villa de Comillas, que Dios bendiga; este era el 7º viaje y llegó en casa el 6 de octubre del mismo 76. El 18 de febrero de 1877 salí otra vez mi esposo para La Habana, con la corbeta Villa de Comillas; este era el 8º viaje y el dia 8 de diciembre del mismo 77 llegó a Barcelona habiendo sabido durante este viaje el fallo de la causa y pasó en Barcelona hasta el 28 de abril de 1878; entonces vino en casa y el dia 24 de agosto de 1878 salí otra vez para Montevideo y salí de Capitán con el Bergantín Alejandro llevándose a viaje a nuestro hijo Juanito que entonces tenfa 10 años y llegó en casa el mes de junio de 1880. Este viaje ha sido de 22 meses y durante este viaje habia tenido el disgusto de haberle quebrado el consignatario Sr. Paiva y Cia. mientras mi esposo habia ..."

Després de llegir aquest retall del seu diari, un es pot imaginar com vivien en aquella època les dones dels "marinos". El seu germà Fèlix també estudiava Nàutica, però va navegar molt poc temps, perquè va morir a l'edat de 30 anys.

JOSEP FONT I PONS, el seu marit, era "marino" com tota la seva família, pare, germans, cosins, etc. Era de Premià de Mar, del carrer Sant Francesc, 33, de "Cal Fusteret"

A continuació escric un extracte del llibre de Joaquim Moragas "Coses de la Marina vistes des de Premià" pàgina 65, edició 1985.

"Sabem que es va matricular el 20 de juny de 1861 i que aleshores tenia 19 anys, que el juliol de 1861 s'enrolà a la Pollacra "Eduvigis"; que el 13 de desembre del mateix any, ho féu a la corbeta "Adela"; que el 30 de març de 1862 navegava en la Pollacra "Lindo"; que el 3 d' abril de 1862 obtingué una llicència de 2 mesos per passar a Cartagena; que el 6 de maig de 1862 ascendeix a tercer Pilot supernumerari de la carrera d'Amèrica, que el juliol de 1862 embarcà en la dotació del "Nuevo Martín" i que el 29

de setembre de 1865 es presentà a Alacant on finalitzà el viatge en la Pollanca – Goleta “Talia””. Quan el besavi es jubilà, es va comprar una barca per ocupació esportiva i sortia a pescar amb alguns dels seus fills.

A continuació, un relat que me l'explicà la meva cosina M. Teresa Font:

“Feia dies que anaven a pescar i trobaven xarxes foradades i no podien pescar cap peix. Suposaven que es tractava d'un peix bastant gros, però no sabien el què. Varen acordar que, si un dia, el podien agafar hissarien una bandera a bord. Un dia, van sortir a la mar com tantes altres vegades, i el dia que hi anava el seu fill petit, Ricardo Font i Manent va ser quan van pescar el “peix gros” que va resultar ser una gran morena. Com que no tenien cap bandera per posar al “màstil”, tal i com havien quedat amb els de terra, van penjar per bandera la bata que portava el seu fill Ricardo.

Anna Manent amb la seva família.

Per Sta. Anna era festa grossa. Dos dies abans venia una cuinera per preparar el dinar de tota la família, fills, néts, cosins, etc. Sense faltar mai, a cap festa que es feia a Can Manent, el Sr. Rector i el Sr. Vicari. L'any 1927 quan Mossèn Paradedda era el rector li va dedicar la següent poesia:

SANTA ANA

A l'àvia Agneta Manent
en el dia del seu Sant

Padrina, bona padrina
per conhort d'humils i pobres
vós de fusta d'alsina!
Deu vos faci sobreixi
La mà de Deu vos sostè
la bóta del millor vi;
i porteu els anys tan bé,
Deu tanqui'ls vostres amors
qu'encar que'l cos se os arruga,
dins un nui voltat de flors!
a dins l'ànima hi belluga
ben clara i ben riallera;

i os fa caminar lleugera
i os fa teni'l cor tot gran!...
Padrina, la soca vella,
que s'arronça i s'aclivella,

quan veu els plançons en flor
que li van brostant del cor,
Fills i nets tots hi cabran
sent a dintre una alegria!...
dins el vostre cor, padrina!
Aixís vós en aquest dia!
I ara'ls teniu al voltant
-mercé de vostra Patrona-
com els plançons d'una alsina
fills i nets vos fan corona;

en eixa festa galana
i en ells veieu repetida
de vostra Mare Santa Ana.
la vostra mateixa vida:
amb aquesta ànima clara

que os dóna llum a la cara,
amb aquest aire serè
Ben mirat, potsè hi teniu
i aquesta força de Fè!

un bon xio de parentiu
amb Santa Ana, dolça i clara:

pel somriure de la cara,
per la fe patriarcal,
Adeu, joia cristiana!
per la cura maternal
adeu, festa casolana!
en guardar vostra fillada
per molts anys la pogueu fè
i per l'amor que li heu dada.
sota l'amor de Santa Ana!

Josep Paradedda, prev.
Sota'l cel joiós i clar
Premià de Mar 26-VII-1927.
de cara al blau de la mar
vostra casa i vostra vida
sia de Deu beneida!
Deu vos dongui'l pa de sobres

Era molt bona cristiana i practicant, i va saber-ho inculcar tant als seus fills com als seus dos néts: Joan (el meu pare) i el seu germà Fèlix (mort durant la guerra de 1936) i que ella va haver de criar-los perquè la seva mare va morir als 30 anys.

Els seus fills estaven molt ben avinguts, a tot arreu anaven junts. Tenien respecte i bones paraules per a tothom, fins i tot els Germans de La Salle van arribar a dir que aquesta actitud era un exemple que feia més efecte que un sermó.

Resava el Rosari cada dia amb la família, i el dia de Tots Sants en resaven tres.

El mes de maig, la devoció del mes de Maria i el mes de juny la del Sagrat Cor. Aquestes pràctiques nosaltres encara les hem aconseguides.

El Sant Pare, Pius X, li va concedir la benedicció apostòlica a l'hora de la mort per a ella i per a les tres següents generacions.

Com altres famílies de Premià, estava preocupada per l'educació de la seva filla Agustina i per aquest motiu, i juntament amb altres famílies, van ser els qui van fer venir a Premià les "Religiosas de la Divina Pastora". Les primeres alumnes que van tenir, foren les següents per ordre alfabètic :

Joana Casavella i Font

Rosa Duñó i Vila

Agustina Font i Manent (la seva filla)

Elvira Fontrodona i Maimús

Juanita Mas i Rosés (la meva àvia)

Jacinta Mas i Rosés (la tia Cinteta)

Francesca Roig i Fontrodona (Mare de M. Teresa Font)

Maria Roig i Fontrodona

Aquesta relació de noms ha estat extreta del llibre de Joana Canals i Ramon, titulat "Com un gra de mostassa" pàg. 141, escrit el 1988 amb motiu de la celebració del Centenari del col·legi de la Divina Pastora.

Al principi, les tres Religioses que van venir, s'instal·laren a la casa del carrer St. Cristòfol nº 35 per esperar construir l'actual edifici que tenen ara. La meva besàvia els va vendre el terreny, ubicat a la finca de "La Romaguera", l'any 1906, segons escriptura.

JOAN FONT I MANENT

A continuació, dues cartes de Joan Font i Manent, fill gran de la besàvia, des de l'Àfrica, on hi va anar junt amb el seu germà Josep (el meu avi).

En Joan tenia 27 anys, ja no va tornar; es va morir allà.

En Josep tenia 24 anys i va tornar mig malalt.

Cap de tribu de la Costa d'Ivori

Cap de tribu de la Costa d'Ivori

Expedicionaris a la Costa d'Ivori (germans manent marcats amb una creu)

Sierra Leona 15 de Septiembre 1.895

Srta. Agustina Font y Manent
Premiá

Querida hermana:

Supongo recibiríais la carta que escribí á mi salida de Canarias. Como he visto que los ingleses llevan su dietario y en el van apuntando día por día cuanto les pasa, en mi última travesía he seguido el sistema inglés y ahí te mando una copia mas ó menos detallada del dietario mío.

Sábado 7 de Septiembre.- Tomo pasaje para Sierra-Leona en el vapor inglés "Calenda" y como me dicen que va á salir inmediatamente, voy á la fonda, lfo el petate y llevo á bordo al anochecer. Nada puedo observar del vapor por haber inusitado movimiento cargando las últimas barcasas de petróleo y haciendo á un tiempo los preparativos para la salida. Conducido en mi camarote que le encuentro excelente, me entretengo arreglando mi equipage y preparando la ropa apropósito para el viage, hasta que siento moverse la hélice. Subo á cubierta para admirar de noche la costa de la Gran Canaria que es muy bonita con el claro de luna que hace y á dormir.

Domingo 8.- Mi primera operacion al levantarme ha sido darme un paseito de observación por todo el vapor que resulta ser grande por el estilo del Leon XIII de la Trasatlántica española y muy hermoso. Fué construido el año 92. Encierra para el pasaje grandes comodidades y está iluminado todo con luz eléctrica. Al mismo tiempo observo que la tripulación on todos negros de la India y sus fisonomias muy horrorosas. La oficialidad ingleses todos y muy jóvenes. Los camareros son tambien muchachos ingleses.

Son las 6 1/2 de la mañana y se me presenta uno de los camareros. Me dice algo que yo no entiendo. En francés le digo que no entiendo el inglés y entónces no me entiende él. Me hace señas indicándome el comedor y allá voy encontrándome con que me esperaba una taza de café con leche y un pedazo de pan untado con manteca inglesa que no me gusta, pero aprovecho el contenido de la taza.

En segunda no somos mas que dos pasajeros. Es el otro un inglés muy gordo y bajo, una especie de esquimal gigante con larga barba y cara de pocos amigos. Mientrs tomo el café pensando que lo voy á pasar muy aburrido, se me dirige el inglés y empieza á soltar palabras que maldita la gracia que me hacen porque no las entiendo. Yo le digo que soy español y que no entiendo inglés. Conozco que no me ha entendido, pero insiste en soltarme palabras y mas palabras que me hacen el efecto de una purga de Rubinát. Al concluir comprendo espera que le conteste y para decirle algo le contesto que "per ara tots bons gracias", y me largo habiéndome parecido que se quedaba el hombre muy conforme.

Al salir del comedor veo el vapor completamente abanderado y unos 18 ó 20 señores muy bien vestidos todos que se dirigen en compañía de la tripulación y servidumbre á una de las salas de primera. Dichos señores son el pasaje de primera que con los demás se dirigen segun observo á rezar por ser hoy día festivo. Entro yo en mi camarote y hago lo mismo, hasta que oigo un gran repiqueteo de sonoridad muy grave que me hace recordar la Tomasa de la Catedral. Es que con una graixonera anuncian que son las 8 hora del almuerzo. En la mesa ya, me presentan dos platos fríos. Jamon el uno y carne asada el otro. No me parecen mal á la vista pero en vano quiero probarlos pues en los dos hay manteca y mi paladar no se aviene con semejante gusto. Ya quiero darme á entender que lo quiero sin la manteca pero es en vano, porque el camarero no me entiende ni el inglés compañero que se hace cruces y echa palabrotas al ver que no como. Por fin de fiesta en vez de vino ó cervesa nos dan café con leche, así es que me contento con un vaso de agua y á cubierta otra vez pensando en el mal cariz que toma mi viage. A la una oigo de nuevo la graixonera y sintiendome ya un poco debil no me entretengo en pasar

al comedor al entrar solamente ya me doy por satisfecho pues siento enseguida el olor que tanto me molesta y me priva de comer, así es que muy apesar mio, tampoco como nada. A las 4 nos dan thé con leche y el indispensable pan con manteca. Me tomo lo primero. A las siete vuelven á llamar á la mesa y entro resuelto á comer algo por el dolor de estómago que tengo. Yo no se que es lo que presentan, pero aguántandome el aliento como una poca cosa de cada plato y bebo luego un poco de agua en vez del café con leche que nos dan entre plato y plato. Estoy convencido de que voy á pasarlo muy mal y esto me pone de muy mal humor.

Voy á hacer un recorrido por primera. A algunos pasajeros les pregunto si entienden francés ó español y ninguno me comprende. Esto acaba de fastidiarme. Cansado ya de pensar y buscar me meto en mi camarote muy arrepentido de haberme embarcado.

Lunes 9.- Me levanto sintiéndome muy enfermo del estómago cosa que ya temía. El frasco de magnesia que traigo me viene muy apropósito. El camarero me avisa para el café con leche y no me siento con ánimos de tomarlo. Salgo ya decidido para hablarle al capitán á ver si puede comprenderme y decirle que quiero la comida sin manteca.

Siempre he creído que Dios no abandona y ahora mismo ha puesto en mi camino á un Irlandés que con tono muy severo me dice "Buenos dias Señor, me han dicho que es V. español y que no entender Inglés, mi estar á sus órdenes porque su viage ser muy triste. Voy Sierra Leona como V. y ofrecer mi casa para lo que convenga".

Ni que me hubiese caído la primera de Navidad habria tenido mayor alegría. Lo primero que hago es recomendarle hable con el mayordomo para la comida y vea luego si llevan vino para reparar mi estomago. Es la hora del almuerzo y conozco que el Irlandés ya se ha ocupado de mi porque ya no siento aquel gusto en la comida y me presentan una botella de vino de mesa "Burdeos" que me cuesta 3 Chelines (unos 14 reales). Ahora ya me siento capaz de llegar aunque sea al Polo Norte. En las restantes comidas de hoy aún cuando no me satisfacen por su calidad, he podido comer algo y con una copita de vino luego, parece que me voy sintiendo mejor.

Martes 10.- Hoy aún que sin apetito he podido en alguna de las comidas, tomar alguna cosa, lo cual hace con la ayuda del vinillo vaya encontrán dome mejor. Se comprende que vamos acercándonos al Ecuador porque á bordo se hacen todos los preparativos poniendo toldos desde la punta de proa á popa. El termómetro marca 90º Fahrenheit.

Miércoles 11.- Estoy mucho mejor de lo que estaba. Entre el pasaje comprendo que les llama mucho la tención el que no entendiendo inglés viaja en estos buques y vaya á Sierra Leona que es un país Inglés totalmente. Mi compañero de segunda me importuna constantemente con su palabrería. Ya le he mandado muchas veces á paseo pero se queda siempre tan conforme. En lo único que nos entendemos es cuando me da á cada momento racimos de uva moscatel que se comprende compró mucha en Canarias y en recompensa yo le doy algun cigarrito. En cuanto ve el tabaquillo empieza con exclamaciones de !Oh cenqui, cenqui! y si no me largára ya tendria tela para rato porque es muy charlatán.

Hace mucho mas calor que ayer y el mar está que parece una balsa de aceite. Son las 3 de la tarde y por primera vez se nos presenta tierra á la vista. Sin duda para recreo del pasaje el capitán nos aproxima á la costa para que podamos admirarla. Son las 5 1/2 y estamos deleitándonos con la hermosura de la costa por su incomparable verdor y en la frondosidad que se nota en lo que alcanzamos de bosque. Acaba de decirme el Irlandés que lo que estamos pasando es el Cabo Verde que por cier

to justifica bien su nombre. Sobre la tierra africana va pasando una tempestad que nosotros vemos perfectamente. A bordo mandan aferrar toldos en previsión sin duda de que pueda llegar hasta nosotros. No han sido inútiles las precauciones tomadas contra la borrasca. A las 8 entra un viento que hace silvar todas las cuerdas. El viento no es tan duro pero está diluviando con incesante relampagueo y muchos truenos, así es que á dormir porque estas borrascas donde mejor se pasan es en el camarote.

Jueves 12.- Lo primero que hago al levantarme es buscar la tierra pero ya la hemos perdido de vista. Hoy he tenido mala suerte con la comida por hacerme asco todo lo que me han presentado. Me parece increíble que con lo que comen los Ingleses puedan estar bien del estómago. Hoy he querido convencerme y aún que me ha costado algun trabajo le he hecho sacar la lengua al ingles que me acompaña en segunda y por poco me mareo al vérsela tan sucia, cosa que ya me figuraba. Ese inglés se parece mucho á l'Usón de Premiá, así es que cuando quiero llamarle para enseñarle alguna cosa que me llame la atención le nombro siempre por Usón y viene enseguida. Al camarero le llamo por Cara Brut y también obedece.

Viernes 13.- Estoy deseando de veras llegar á Sierra Leona para ver de reparar algo mi estómago. El Irlandés me previene que lleve preparadas las botas de agua y el Impermeable porque llueve allí igual que en Fdo. Poó y dice que llegaremos mañana muy temprano.

Sábado 14.- Acabo de levantarme (5 madrugada) y lo que se me presenta á la vista es lo mas sublime que pueda uno imaginarse. Estamos entrando en Sierra Leona y de la costa salen en dirrección al mar unas lenguas de tierra que forman montecitos, llenos todos de palmeras, cocoteros y de una especie de musgo verde, salpicado por casitas de bambús con techo de guano, formando en conjunto unos paisajes encantadores. El "Calenda" pasa rozando con gran satisfacción mía por dichos paisajes y con ello puedo apreciar, entre otras cosas, que debe ser grande el negocio que hacen aquí en miel de abeja porque a cada 3 ó 4 palmos hay lo que nosotros llamamos un Rusch.

Hace media hora que estamos entrando en la bahía de S. Leona que es mucho mayor en mi concepto que la de Cadiz y sobre todo muy hermosa, pues parece esto un paraiso. Acabamos de dar fondo y no puedo apreciar la grandiosidad de la bahía que se pierde á nuestra vista. El "Calenda" tiene la cubierta llena de negros buscando pasajeros con quienes ganarse un Chelin llevándolos á tierra. Por cada pasajero hay unos 25 negros lo que da á comprender que debe haber mucha miseria.

El Irlandés debe ser persona de categoria en esta población porque viene á buscarle una hermosa lancha con los marineros y el patrón (negros todos, de uniforme). Del otro lado de la bahía vienen unas larguissimas y estrechas embarcaciones con dos velas descomunales que pasan rozando el vapor y se dirigen al muelle. Llevan una bandera enorme y de colores muy vivos. Comprendo son naturales del pais que vienen á Sierra Leona á vender fruta pues he visto mucha en las embarcaciones. He contado en cada embarcación unas 20 personas siendo muchas de ellas mujeres que llevan por vestido un simple taparrabos.

Con el Irlandés y en su embarcacion vamos á tierra encontrando muchos botes con blancos que saludan con entusiasmo. En tierra nos esperaba un blanco á quien me ha presentado diciéndome es uno de los comerciantes mas ricos de la población. Nuestra primera visita ha sido en casa del comerciante quien nos ha obsequiado con no se que bebida pero que ha puesto muy bien mi estómago. Mientras estuvimos de visita hizo tocar un instrumento por el estilo del que tienen ó tenían en casa de Maria Cisa. Debe ser costumbre inglesa. Luego y en compañía del blanco me ha presentado el Irlandés su casa, en donde le aguardaban su ama de

llaves (negra) y un negrito quienes han demostrado grandes alegrías al verle. Allí nos ha invitado con Wiski, bebida inglesa y que no es mala por cierto. La casa del Irlandés es muy bonita por dentro y comprendo debe ser muy religioso porqué las paredes estan llenas de santos, siendo el predilecto S. José del que he visto 4 estampas.

Estoy ya instalado en el Hotel en dónde he almorzado con muchísimo gusto y me parece que voy á poner bien mi estómago. El dueño es un mulato muy campechanote y la dueña es lo mas negro que he visto hasta ahora pero muy alegre y aun cuando no hablan mas que inglés, uno y otro saben comprenderme cuando en frances les pido algo. Desde que hemos almorzado que llueve copiosamente y como tengo aun el equipage en la aduana y por lo mismo no tengo ni paraguas ni impermeable, quedo sitiado hasta que cese o venga el Irlandés que me lo ha prometido.

No copio mas del dietario porque es dia de correo y me falta tiempo. Si te gusta saber detalles del viage avísame por teléfono y desde Fdo. Poó (para donde pienso salir el miércoles ó jueves próximo) te mandaré la continuación. Unicamente debo añadir que en los dos dias que hace he llegado, no ha cesado un momento de llover sirviéndome mucho las botas y el impermeable. Al mismo tiempo quiero que sepas que debido á la amabilidad de un inglés que me ha prestado la navaja, he podido (por necesidad) afeitarme yo mismo y que me he puesto la cara hecha una lástima de cortaduras. Si Mariano barber me viera seguramente me envidiaría porque en cortar cutis entiendo mas que él.

Les das muchos recuerdos á todos los de casa María, y para no citar nombres, porque ya debes estar cansada de leer, á cuantos por mi se interesen. A los de casa, un fuerte abrazo y recíbelo tu tambien de tu hermano

JUAN

*fuerte abrazo y recíbelo tu tambien
de tu hermano*

Mientras iba á echar esta al correo me encuentro al Irlandes y me dice que mañana llega y sale el "Tenerife" así es que marcho mañana mismo para mi ultimo destino.

Gracias a Dios y veremos que tal resulta la tercera parte de mi viage. Yo estoy muy bien de salud

JUAN

*para mi ultimo destino - Gracias
a Dios y veremos que tal resulta
la tercera parte de mi viage
yo estoy muy bien de salud
Juan*

UN PASEITO DE NUEVE DIAS

Salimos el jueves día 20 de Sta. Isabel en el cañonero "Salamandra" que nos desembarcó despues de 4 1/2 horas de travesia, frente las playas de San Cárlos en dónde nos aguardaba ya una ballenera para conducirnos a tierra.

Desembarcó con nosotros un hermano que venía enfermo y juntos nos subimos á la Misión que dista unos 3 cuartos de hora de la playa cuesta arriba. Los Padres nos obsequiaron con una buena comida á la Catalana. Volvimos luego á la playa y con la misma ballenera fuimos á la finca Aleña en dónde nos esperaba la gente que con las provisiones mandamos ya el día anterior. La bahía de S.Carlos es mas de 15 veces mayor que todo el puerto de Barcelona y hermosea dicha bahía un sin número de fincas de Cacao y Cafetales que hay de punta á punta de la misma.

El Viernes 21 hicimos poner en línea á nuestra gente para repartirles la carga que debía llevar cada uno y terminada esta operacion (10 mañana) nos pusimos toda la comitiva en marcha y en dirección á la playa. Formaba la expedición 16 Krumanes, 4 guías "Bubis", el Padre Sanz, el Padre Perez, Don Buenavra. Roig y Ricardo Esteve (ambos de la casa Aleña) mi hermano y yo. Era hermoso ver á los 26 expedicionarios con los bagájes cuando estuvimos embarcados en la ballenera que nos condujo al otro lado de la Bahía, para tomar el camino ya del bosque.

La travesía no duró mas que una hora por sernos favorable la brisa. Desembarcamos sin novedad, recogió cada cual su bulto y emprendimos ya la marcha al traves de la Isla.

A los pocos momentos de andar, tropezamos con un caudaloso río que tuvimos que atravesar con auxilio de nuestros Krumanes que nos pasaron á costas llegándoles el agua á la cintura. Conoci que nuestra gente estaba ya acostumbrada á expediciones porque al ver de lejos el río se anticiparon pasándolo aprisa, dejaron cada cual su carga al lado opuesto y al llegar nosotros á la orilla ya nos aguardaban para trasladarnos.— Continuamos nuestra marcha al traves de una gran finca de Cacaos y Cafes que tardamos en pasarla unos tres cuartos de hora. Durante ese tiempo nos abrasava el fuerte sol que hacia hasta que por fin entramos de lleno en el bosque. Pareció que de repente pasábamos del pleno día á la entrada de la noche. No veíamos mas que un continuo te gido de troncos. Arriba un espeso toldo de hojas verdes y abajo una interminable alfombra de podrida hojarasca. Así anduvimos hasta las 5 de la tarde siempre subiendo y tropezando con mucha frecuencia con árboles caídos ya de viejos y que muy apesar nuestro habíamos de traspasar para no perder el camino de los "bubis" (naturales de la Isla) con auxilio del cual debíamos llegar la misma tarde á "Musola". Durante las 6 horas de marcha nos tocó aguantar algunos chubascos fuertes y descansamos dos veces para tomar un poco de Jerez que nos reanimase.

Creo que todos los blancos, habíamos perdido ya la costumbre de andar y esto hacia que la primera marcha nos fatigase mucho. A las 5 y cuarto, despues del segundo descanso, la emprendimos de nuevo y ya entonces nos fué mas fácil el camino por haber desapa recido el bosque, y en vez de este pasábamos por entrecañaverales pero con buen camino.

No obstante, nada podíamos ver por ser las cañas (especie de bambús) muy espesas y 3 ó 4 metros mas altas que nosotros. A las 6 menos cuarto pasábamos por "Ribája" población "Bubi" que no se mostró esquiva, pues á cambio de tabaco compramos bastantes huevos que nos vinieron luego muy apropiósito.

A medida que avanzábamos se iba haciendo mas espeso el bosque de cañas hasta el caso de tener que usar nuestra gente del mache te para abrírnos camino. Por fin á las 6 y media llegamos á Musóla. Es este un punto que escogió uno de los anteriores Gobernadores para "Sanatorio" y al efecto mandó construir dos verdaderos palacios de hierro y allí los montó costando el material y transporte á aquellas alturas un verdadero Capital. Se relevó luego al Gobernador y allí han quedado los dos hermosos edificios enterados entre la yerba sin que nadie se acuerde ya de los mismos. Nosotros para encontrarles hubimos de valernos de un bubí de Ribaja que iba indicando á nuestros Krumanes los puntos en donde debían abrir camino hasta que por fin logramos dar con ellos. Las cañas subían mas altas que el techo. Para poder respirar algo de aire puro mandamos drapear unos ocho metros y como estan situados encima de un pico, dominábamos toda la bahía de Sn.Carlos que es una hermosa vista. Instalados ya, miramos el indicador de altura que nos marcaba 450 metros sobre el nivel del mar. Allí comió nuestra gente y nosotros con buen apetito menos mi hermano que efecto del cansancio no se sentía muy bueno. Instaló la gente nuestras hamacas y despues del Rosario que rezamos con los Padres nos acostamos. Nos liamos todos con el impermeable y buenas mantas que nos llevamos, apesar de lo cual me despertó á media noche el frío. Me levanté y vi que los Krumanes habían hecho fuego y estaban todos acurrucados á su alrededor. Fui á ver el termometro y señalaba 14º centigrados que en este pais y en época de calor significa mucho. Volví á mi hamaca no siéndome posible dormir por ser insuficiente mi ropa para el frio que sentia.

A los compañeros de expedición les sucedió lo mismo pues al apuntar el dia estábamos ya todos de pié y alrededor de un buen fuego que hicimos. Nos reanimó algo una buena taza de café y á los Krumanes un vaso de caña que les dimos á cada uno. A las siete en punto del Sábado nos despedíamos de Musóla, de aquel montón de dinero enterrado entre la yerba y tomábamos el camino de "Oloitia" en donde pensamos Comer. Legamos á dicho punto á las 12 y durante las 5 horas de camino no encontramos mas que un pueblo bubí llamado "Baitaite". Tal vez por estar dicho pueblo mas al interior notamos que estaban los bubis muy recelosos de nosotros y las mugeres temían acercarse. Con el "Bochuco" o alcalde cambiamos con tabaco "Yames" para comida de la gente y algunos huevos para nosotros. Apesar de tener muchas gallinas no quisieron vendernos ninguna pero no nos apuramos por eso porque contábamos comprarlas luego.

Al llegar á Oloitia encontramos abandonada la población. Recorrimos y entramos por todas las casas sin encontrar á nadie pero comprendimos que supieron que debíamos nosotros pasar por allí y que habían huido hacia poco porque encontramos dentro las casas fuego encendido y unas grandes ollas de hierro con plátanos y yames que estaban cociendo. Andaban por allí muchas cabras y gallinas y como de lo último no había quien nos vendiese una, el amigo Esteve disparó por primera vez su escopeta y con esto nos proporcionamos un hermoso pollo para el arroz que lo condimentamos entre mi hermano y yo, y que resultó del agrado de todos, incluso mi hermano mismo que con el frío se le abrió de veras el apetito. En las cinco horas de marcha atravesamos 4 ríos y anduvimos siempre por entre el bosque saltando árboles que nos fastidiaban mucho porque hacían muy pesada la marcha. A mí me parecia imposible que los Krumanes con su carga á la cabeza pudiesen seguir adelante con los entorpecimientos del bosque, pero esa gente son de bronce. Antes de marchar de Oloitia miramos el indicador que señalaba 600 metros de elevación. Luego de comer y tomado nuestro café nos pusimos otra vez en marcha en dirección ya á las playas de Concepción ó sea al otro lado de la Isla. Esta marcha nos atropellaba mucho porque teníamos que andar sobre un piso de mucha piedra y tejido de enormes raíces. Acompañado de esto nos tocaba subir y bajar pendientes muy marcadas que hacían tuviése

semos que descansar con mucha frecuencia. A las dos horas de andar tropezamos con un verdadero abismo en el fondo del cual oíamos mucho ruido de aguas corrientes. Vimos que debíamos atravesarlo y antes de hacerlo descansamos unos diez minutos para tomar fuerzas. Empezamos á bajar con gran dificultad y peligro por qué el camino nos conducía rectos abajo. Seguimos como quien dice deslizándonos hasta dar con el fondo en dónde nos encontramos con un hermoso río de cuya agua era imposible beberse de tirón un vaso por lo muy fría que estaba. Vimos por el indicador que habíamos bajado 100 metros, pero lo que nos apuraba era que nos tocaba subir otros tantos ó tal vez muchos mas y era el camino tan recto como el de bajada. Fué aquella cuesta para nosotros un verdadero calvario. A cada 10 ó 12 metros teníamos que sentarnos rendidos ya por la fatiga. Los Krumanes nos dejaron algo atrás pero les encontramos luego á todos echados y verdaderamente rendidos. Tuvimos necesidad de repartir á todos Caña y tomar nosotros la copita del buen Jerez, con lo cual nos vimos despues de un regular descanso con ánimos de emprender de nuevo aquel fatigoso camino. Estábamos entónces á 780 metros de elevación. Subimos ya poco mas, atravesamos una pequeña llanura y empezamos luego á bajar para no subir mas aquel día.

Llegamos á la playa de Concepción á las siete y media de la noche despues de doce horas y media de marcha desde que salimos de Mussola. Habíamos en dos días escasos atravesado la Isla por su parte mas estrecha. — El punto de playa en que fuimos á salir no era muy apropósito para acampar y pasar aquella noche, así es que nos vimos obligados á redorzarnos en la punta Sur de la Bahía, pero al poco rato de andar tropezamos con la desembocadura de otro río que por venir muy lleno nos cortó el paso. Había allí cerca fondeada una ballenera de una de las fincas de la Bahía, que con una propinilla al capataz cuidó de embarcarnos y conducirnos al sitio que habíamos destinado. Parecía este el punto del reposo. Una hermosísima playa y árboles muy frondosos en la misma orilla que avanzaban unos seis metros mar adentro, formando un espeso toldo de verdes hojas que nos sirvió para resguardarnos del relente de la noche. Allí cenamos y colgadas ya nuestras hamacas nos dedicamos al descanso que bien lo necesitábamos.

A la mañana siguiente muy temprano nos dirigimos á la casa misión que dista de la playa unas dos horas. En esta Santa casa hay una huerta de naranjos muy hermosos que sirven de camino y paseo á la vez. A la llegada nos sirvieron un licor especial de los Padres cosa muy rica y nos fuimos luego á la misa que en la hermosa capilla que tiene la mision celebraron los dos padres compañeros de expedición. Por nuestra gente hicimos lavar la ropa que llevábamos rota y sucia y descansamos allí todo el día al objeto de prepararnos para la segunda excursión que debía ser mucho mas costosa que la primera.

Repuestos de víveres y arreglada toda nuestra ropa salimos el Lunes 24 muy temprano en dirección á Moka, residencia del Rey "Bubi". Los misioneros nos habían preparado una buena tortilla y un pollo asado que nos comimos á las 3 horas de marcha al pié de un riachuelo de aguas ferruginosas. Parece imposible la abundancia y riqueza de aguas que hay en esta hermosa Isla.

En diez horas de andar á marchas forzadas que nos costó llegar a Moka, atravesamos dos ríos y los pueblos de Kutari y Riasaca. Cada diez minutos antes de entrar en las poblaciones, encontrábamos una gran arcada hecha con robustos troncos y adornada toda con grandes conchas de caracoles. Al pié de la arcada, una casita hecha de bambús de un par de metros cuadrados con frutas del país colocadas en el techo y á un metro de la casita varios puntales

que aguantaban una cacerola de barro cocido hecha por los mismos bubis y llena de agua. Luego varios troncos de una clase que ellos llaman "medicina" en los que habfa pegados varios huesos y esqueletos de varios animales, todo lo cual es hijo de las supersticiones de estos salvajes. La casita sirve para guarecerse el "Morimón" que quiere decir Demonio. El agua de la cacerola y las frutas para que coma y beba sin que tenga que entrar en la población y los huesos y demas esqueletos son ofrendas que hacen tambien al Demónio, único á quien adoran. Dicen ellos que el Morimón de los blancos es mas grande y vale mas que el suyo porque ven en nosotros muchas cosas que no se las esplican. — Andan los bubis desnudos completamente, pero en las mugeres observamos cierto pudor, puesto que al encontrarse frente á frente con nosotros, se cubrían con las manos y se mostraban muy avergonzadas, muy particularmente las vírgenes. Muchas vimos con el cuerpo pintado de un color encarnado muy fuerte y con varios dibujos amarillos. A medida que nos internábamos por el monte encontrábamos la gente de complexión mucho mas robusta y alta.

A las 6 de la tarde entrábamos á Moka. Está situado á 1.200 metros sobre el nivel del mar. Es población de 50 á 60 casas muy bien situada y delineadas sus calles con mucha maestría, con fuertes paredes de troncos, de manera que cada casa queda aislada completamente, sin duda para tener bien guardadas á las mugeres que hay muchísimas. Hay muchos cabezas de familia que tienen 25 y 30 mugeres cada uno. Sin duda por residir allí la corte vímos á la entrada de la población muchos mas arcos, esqueletos y medicinas que en los demás pueblos. Nuestro interés estaba en ver y hablar con el Rey, así es que para llamarle la atención, hicimos al llegar unos 10 disparos con las escopetas y revolvers que llevabamos. Los Botucos (Jefes) nos digéron que estaba el Rey en fermo y que había tenido que acostarse. Esto no nos estrañó pues sabíamos que á los pocos blancos que han subido á Moka les decían a todos lo mismo porque al Soberano no le gusta que le vean. Uno de nuestros guías fué cuando muy jóven criado del Rey y con tal motivo fué el indicado para entrar en Palacio y decirle que los que iban a visitarle eran Padres de la Misión y por lo tanto amigos suyos. Nos mandó decir que esperásemos que saldría á saludarnos. Tuvimos que aguardar mucho, hasta que cansados ya nos decidimos recorrer la población. La curiosidad de vernos habfa hecho salir de sus nidos á todo el pueblo que observaban con gran admiración, nuestras ropas, nuestras caras, las escopetas en fin, todo les causaba asombro. A la que nos dirigimos por las calles, hufan asustados y se metían niños y mugeres en sus chozas armando mucha gritería. Llegaron los gritos á oídos del Rey y nos pasó entonces inmediatamente recado de que habfa salido ya para saludarnos. Fuimos allí, y efectivamente, nos encontramos con el Rey, con el gran Moka sentado frente su Palacio sobre una tosca piedra. Es hombre de unos 60 años en apariencia, alto, muy fornido que deja entrever que en sus buenos tiempos habrá sido un Sañón. Lleva barba larga pero se la acorta haciéndose media docena de nudos. Toda su ropa consiste en un sombrero del que se podría hacer caldo para 15 días y una camisa encarnada de las que vendemos en la factoría á 6 pesetas pero tan limpia como el sombrero. Lleva como toda su gente la cara y cuerpo lleno de cicatrices. Al que mas tiene le consideran tambien mas mérito y por eso el Rey lleva de cabeza á pies rajado todo el cutis. En el cuello, brazos y piernas, lleva colgaduras de huesos, botones de pan, talón que por ser de metal lo creen ellos una gran cosa y luego bastantes plumas. En fin, nos resultó ser un tipo muy asqueroso. La presentación fué bastante cómica. El Padre Sanz le saludó diciéndole que tenía en mucha honra poder estrechar su mano. El gufa nuestro iba traduciéndoselo todo. Hicimos nosotros ls misma ope

ración que el Padre Sanz y quedamos un rato en silencio todos sin saber que decir. Nos rodeaban todos nuestros Krumanes que parecían absortos ante un Rey tan puerco y mal vestido. De pronto ví que tenía á mi lado al que es nuestro lavandero, muchacho muy habilador y gracioso á un tiempo. Como lleva gorra con galones dorados, se me ocurrió cogerle, ponerle delante el Rey y decirle que era el príncipe de los negros Españoles que había subido para ofrecerle su amistad y saludarle. El Rey se hizo traducir lo que yo le decía y adelantándose, largó la mano al lavandero que empezó con un discurso en voz alta y en Inglés que dejó al Rey con un palmo de orejas y á nosotros muertos de risa. Dimos fin á la primera entrevista regalando al Rey una botella de Caña y nos dirigimos á una frondosa arboleda que hay al pié mismo de la población, en donde teníamos decidido hacer de aquel lugar parada y fonda. Cuando estábamos condimentando las primeras sustancias para hacer el arroz, se nos presentó el gran Moka á curiosear todos nuestros bultos y se enamoró de las hachas que llevaban nuestra gente pidiéndonos le regalásemos una. Se la dimos al momento y le pedimos á un tiempo nos regalase algo como recuerdo suyo. Dió enseguida algunas órdenes á su gente que no entendimos y nos comparecieron al poco rato con un hermoso corderito que nos valió tener carne para nosotros y para toda la gente durante un par de días. De noche sentimos mucho frío igual que en Musola, así es que de madrugada apesar del buen fuego que teníamos hecho al centro de las hamacas, tuvimos que abandonar los árboles y dirigirnos muy bien tapados con nuestros impermeables y mantas, á una casa ó choza que nos había destinado el Rey para durante nuestra estancia en la corte de Moka. A los Krumanes daba lástima verles y nos decían todos que nos largásemos de allí porqué no podían vivir con tanto frío. En la choza ó Palacio de los Estrangeros, teníamos al igual que todas las del pueblo, que entrar de rodillas por tener el agujero ó puertas muy bajas. En el interior había colgadas muchas conchas de caracoles, cuernos de antílopes y cráneos de varias clases de animales, todo lo cual hacía que pareciese aquel oscuro lugar una verdadera tumba.

Pasamos la noche sin dormir, y muy temprano nos dirigimos el siguiente día, martes 25, á visitar un inmenso lago que hay 3 horas mas al interior de Moka. Durante nuestra marcha, tuvimos ocasión de admirar las inmensas planurias que hay en aquellos elevados picos en donde pasamos dos noches de verdadero frío, apesar del buen fuego que teníamos continuamente encendido al pié mismo de las hamacas.

El lago es mucho mayor que la Bahía de Sta. Isabel cerrada. Está situado á 1.750 metros sobre el nivel del mar y en cuanto á la impresión y hermosura que causa al expedicionario aquel tranquilo lugar, no se yo describirla. Unicamente puedo decir que quedamos absortos ante la presencia de aquella inmensa sábana de agua rodeada de bien configurados montes y que nuestros Krumanes temían avanzar por no darse cuenta de la maravilla que tenían ante su vista. Despues de 4 padres de la Misión que lo han visto, somos los primeros paisanos en pisar aquellas tierras ó mejor dicho, aquella aquella interminable alfombra de frondosa yerba sobre la cual nos deslizamos 150 metros para poder llegar á la orilla misma del lago y poder probar su agua que resultó muy rica.

Abajo ya y para poder llenar de agua el botíjo sufrimos lo indecible. Pasábamos por entre un verdadero campo de juncos y se nos hundía el piso hasta la mitad de la pierna. La ascensión nos fué penosísima pues tuvimos que subir agarrándonos á las yerbas y de rodillas casi siempre por lo muy vertical de la pendiente.

Vimos en el lago muchísimos patos y allí cerca encontramos zarzales y otras plantas de la Península. Arriba en las llanuras vimos muchísima caza muy particularmente tórtolas que las hay en abundancia y como no andan escamadas, matamos lo suficiente para comer nosotros y la gente. Mi hermano mató un hermosísimo faisán del que no he visto ejemplar alguno en las colecciones de España. Es de las aves mas preciosas que he visto por su multitud y bien combinados colores.

A la vuelta de Moka pasamos á ver donde nacen las aguas minerales que descubrieron los Padres. Es otra curiosidad que dejó á nuestros Krumanes tan admirados ó más que el lago. Es un gran charco donde nace agua á borbotones oyéndose un continuo ruido subterráneo. Clavando un par de palmos el bastón y sacándolo luego, por el agujero que queda sale un ruido igual al de una válvula cuando suelta vapor y al poco rato de cesar el ruido sale agua como si estuviese hirviendo. Al pie mismo de las fuentes encontramos un antilope, y sembrado el suelo de mariposas y otros animales muertos por el ácido Carbonico sin duda. Bebimos del agua que pica bastante y cuando le digimos á la gente que era medicina, se hicieron todos un atracón y enseguida se desnudaron y haciéndose friegas y bañándose del primero al último.

Existe allí cerca otro lago llamado de "Balachalachá" que no visitamos por encontrarnos ya rendidos, particularmente el amigo Roig que no podía ya seguirnos. Se necesitan complexiones de bronce para resistir algunos dias las fatigas de estos caminos que bien se les pueden llamar caminos salvajes. Dicho lago lo han visitado tres Padres únicamente y les he oido asegurar que vieron de muy cerca un hipopótamo y algun Kaimán.

Hicimos muy rápido el viaje de vuelta por tener casi siempre bajada, llegando sin novedad á la Mision de Concepción el 27 por la tarde pero casi sin alientos. El 28 fuimos todos menos Roig á visitar la finca que tiene La Vigatana al Sur de la Ysla y que hace 4 años no habia visto ningun blanco empleado en la casa. Por eso tenia empeño y mi hermano lo mismo en poder dar cuenta de la tal propiedad.

Cuando volvimos de la finca á la Mision nos encontramos á Roig con fiebre que por ser la primera resultó de alguna importancia pero sin malas consecuencias afortunadamente, pues aún cuando tuvimos que dejarle en Concepcion, ha vuelto entre nosotros despues de algunos dias sano y salvo.

Por fin nos embarcamos y despues de 21 horas de bote que duró la travesia desde la Concepcion á Santa Ysabel, llegamos á casa sin novedad pudiendo dar perfecta cuenta de lo que esta montañosa Ysla y de la que podría escribir muchísimo si pudiese disponer de tiempo y paciencia.

podría escribir muchísimo si pudiese disponer de tiempo y paciencia

Juan de Sant

Febrero de 1896

No he trobat cap document que faci referència al motiu d'aquests viatges a l'Àfrica, Quan va tornar el meu avi de l'Àfrica, va portar una mona. Corria i saltava pertot arreu; quan es parava el tren a l'estació, saltava d'un vagó a l'altre, espantant i delectant al mateix temps tots els qui viatjaven.

A les que no feia tanta gràcia era a les dones de casa de tot el veïnat, perquè, quan treien la roba estesa al terrat, hi anava ella i tirava totes les pinces caient la roba al terra. Tothom la coneixia i deien: "és la mona de Can Manent".

Tenia sempre el costum d'anar a buscar un terròs de sucre, que ja li deixaven expressament a la butxaca d'una americana, però un dia va trobar el sucre i també, per descuit, una caixa de llumins, i s'ho va menjar tot. Així va morir.

FRA SERAFÍ

La família Manent sempre ha estat vinculada amb l'Orde Franciscana, començant per un oncle de la meva besàvia que era frare de dita Orde.

En aquella època hi havia manca de capellans i el van fer anar de Rector a Sant Andreu de la Barca, on morí el 18 d'octubre de 1870.

Per mediació de Fra Serafí, vàrem fer arribar als frares Caputxins de Barcelona un exemplar amb tapes de pergami de la Regla de Sant Francesc editada el 1832 i que ens van agrair així :

CAPUTXINS DE SARRIÀ

Cardenal Vives i Tutó, 16
Tel. 204 34 58
BARCELONA - 34

23 nov. 89

Sra. Maria Catllar, vda. Font
Premià de Mar

Pau i Bé !

Rebem i agraiem moltíssim el preciós exemplar de la Regla de St. Francesc (ed. 1832), que havia estat usada pel qui fou parent vostre, fra Fèlix de Premià, ingressada avui al nostre arxiu provincial, mercès a la vostra gentilesa i a l'amabilitat de fra Serafí que l'ha lliurada. Moltes gràcies ! Amb reconeixement resta a la seva disposició i li promet un record en la pregària,

Valentí Serra

fra valentí serra de manresa
arxiver provincial

Fr. Fèlix de Premià (Jaume Manent)

Testament, datat a Sant Andreu de la Barca, el 19 de febrer de 1862; albaceas (marmessors):
Joan Manent (nebot) i al seu fill Francesc Manent i Cortés (renebot).
Mort: a Sant Andreu de la Barca, 18 d'octubre de 1870

Aquesta orde es mantenia principalment de la caritat que bonament els feia la gent.

Fra Serafí va substituir Fra Simó, que ja era molt gran, i va venir a casa per primera vegada el novembre de 1939. S'estava en el convent d'Arenys de Mar i, de tant en tant, venia a casa i es quedava tres o quatre dies, que era el temps que més o menys trigava per anar a captar per totes les cases de Premià de Mar, Premià de Dalt, Vilassar, Masnou, etc.

A la masia ja teníem una habitació exclusivament per a ell i en dèiem "cuarto de Fray Serafí". Ens va veure néixer a tots, a mi i als meus germans. Amb nosaltres va compartir penes i alegries.

Quan va morir el papà, Fra Serafí va voler que l'enterréssim amb l'hàbit de Sant Francesc, en agraiement, com a protector de l'Orde i així ho vam fer.

Amb el temps, van anar canviant les coses i llavors ja només venia a dinar i ho feia cada dos mesos més o menys.

L'any 1989 vàrem fer un dinar per celebrar els 50 anys de la seva arribada, però, com que ja no érem a Can Manent, ho vam fer a casa meva, al c/ Sant Cristòfol, 80.

Durant aquests 50 anys, la família que ell va veure començar es va convertir en família nombrosa, ja que, aquell dia, érem a taula 26, la mamà, els fills i néts. Vàrem trobar molt a faltar el papà. Fra Serafí va morir l'any 1994.

Vivències de la Masia de Can Manent

Abans de començar aquest capítol vull tenir un record especial per als meus pares: En Joan Font i Mas va ser l'últim hereu de Can Manent. El Juliol de 1939 es va casar amb Na Maria Catllà i Serra. Foren un matrimoni exemplar, basat en l'amor, la comprensió i el respecte, i abocats completament als seus cinc fills. Per a ells, nosaltres ho érem tot i nosaltres no haguéssim pogut tenir uns pares millors. El papà va morir el 10 de desembre de 1970, a l'edat de 61 anys. La mamà va morir el 3 de novembre de 2000, a l'edat de 90 anys, que al Cel siguin. Tota la meua vida els recordaré amb el mateix amor que ells em van donar.

A la masia hi vivíem: els nostres pares, l'oncle Fèlix, germà de l'avi; era el fadristerne que, per haver quedat solter, tenia dret a viure a la casa, segons la llei catalana; la tia Cinteta (germana de l'àvia); els meus germans: Josep M., Anna M., Maria i Montserrat; i dues noies que van venir de Calasparra per ajudar a les feines de casa, que eren la Isabel Moya i l'Anna M. Salinas. Encara ara, quan les trobo pel carrer, després de tant de temps, a la conversa no hi poden faltar mai els bons records que tenim dels 8 o 10 anys que van viure amb nosaltres; van marxar per casar-se.

Era una casa on sempre hi havia molt d'ambient, oberta a tothom, tant per a grans com per a petits. Entre els meus germans, jo i els amics corresponents, a vegades, ens ajuntàvem més de vint, jugant per l'era, l'hort i el galliner; en fi, per tota la casa, amb molta paciència per part dels nostres pares, fins que anava el pagès a queixar-se perquè li trepitjàvem les mongetes de l'hort, llavors feia sortir el papà perquè fes fora tota la quitxalla. Però el papà ho deia d'una manera tal que tothom li feia cas i ningú no s'enfadava, perquè l'endemà hi tornàvem a ser, menys l'Arturo Navarro, en Fernando, l'Eulàlia Mujal i la Carme Brugué, que per ser amics i veïns, feien mitja volta, i tornaven de seguida; i no en vull anomenar cap més perquè me'n deixaria algun i no voldria pas que ningú s'enfadés. He escrit aquest llibret principalment per als meus fills, perquè a vegades quan els explico alguna "batallita" em diuen: perquè no ens l'escrius? Doncs bé, ara ho faig, i també per a tots els amics que heu compartit amb nosaltres part de la nostra joventut.

Pels voltants de Nadal, amb els meus germans i el nostre cosí en Ricardo Gaeta i Font, que sempre que podia era a casa (abans vivia a Barcelona), preparàvem un tió tret d'un tronc de garrofer molt gruixut i foradat per dins, li posàvem molta palla per tal que se la mengés i així, quan arribés el dia, pogués "cagar el tió". Era tot un ritual, el posàvem a la cuina al costat de la llar de foc, envoltat de tota la família, i nosaltres, un rere l'altre, anàvem a l'entrada de la casa on ens havien posat una galleda plena d'aigua, per poder remullar el bastó que portàvem cadascú, i després anàvem a picar el tió amb totes les nostres forces i mirar amb tota la il·lusió, què havia "cagat".

En el menjador feiem un gran pessebre on no hi faltava de res; al papà li agradava fer-lo ben gran, tan gran, quasi, com la taula del menjador on menjàvem tota la família. Ens feia molta il·lusió posar les figures del Naixement, l'Anunciata, els pastors, els bous, les casetes, en fi, com s'ha fet sempre. En aquest pessebre tan gran, no hi faltava mai un hort amb tots els detalls.

També per aquestes festes, era tradició anar a veure els "Pastorets" al Patronat i nosaltres no faltàvem a cap representació.

Durant tot el curs, cada diumenge, després de dinar, anàvem una hora a "Catecisme" a la Parròquia. Al sortir, el Sr. Rector ens donava "l'assistència" per poder anar al Patronat, i amb la pesseta que ens donaven a casa, podíem comprar l'entrada i les llatinades d'aquella època que consistien en caramels, pega dolça, regalèssia, xufles, tramussos, cacauets i para de comptar. A mi particularment m'agradaven els cacauets i encara ara quan en menjo, aquella olor em recorda les tardes que passàvem en el Patronat.

Passades les festes de Nadal ja esperàvem el 17 de gener, dia de Sant Antoni Abat. Aquell dia tothom feia festa. Per a nosaltres la festa ja començava el dia abans, perquè era quan el baster portava tots els guarniments dels cavalls, les banderes i tots el que feia falta per adornar-los. Me'n recordo que a dalt de tot del pal de la bandera hi havia una campaneta, i quan no era un que la tocava, era l'altre i tot el dia se sentia. L'endemà, de bon matí, a l'era de casa ja venien tots els cavalls per engalanar-los i sortir a fer els "Tres Tombs".

Sant Antoni entra dins la setmana dels "barbuts", dita així perquè els sants d'aquesta setmana corresponen a Sants Ermitans i tots portaven barba, i es diu que és la setmana més freda de l'any. Doncs bé, un any va fer honor a aquesta dita popular i recordo que va fer tant de fred que el safareig es va glaçar de tal manera que hi havia quatre dits de gel i podíem caminar i patinar per sobre.

Quan venia la quaresma, temps de recolliment, i de matar els jueus el divendres Sant, amb xerracs i maces; teníem la tia Cinteta (germana de l'àvia) que, per Setmana Santa, no ens deixava saltar, ni córrer ni cantar ni fer res (si ara aixequés el cap!!).

Passada la Setmana Santa, era tradició el Salpàs. A casa paràvem la taula amb totes les gerres d'aigua i tasses de sal que portaven tots els veïns que volguessin beneir casa seva.

En el diccionari d'Història de Catalunya, vol. III, de l'editorial Claret 2001. Directors Ramon Corts Blay, Joan Galtés Pujol i Albert Manent Segimon (aquest últim és parent nostre), diu el següent:

Salpàs: Costum de beneir les cases amb aigua i sal mitjançant el salpasser, que servia per aspergir l'aigua. Tingué l'origen en el record de la pintada amb sang que feren els hebreus a les portes de les cases per alliberar-se de les plagues d'Egipte. Per Pasqua, el capellà i l'escolà..., que portava una cistella dreta al mig. Amb la barreja de la sal i l'aigua hom aspergia la llinda de les portes de la casa i dels corrals. Amb el temps, la sal deixava desgastada la pedra. La família guardava l'aigua beneïta per a la piqueta de la capella o en un altre recipient per senyar-s'hi i la sal era donada al bestiar: segons la categoria de les cases, la família donava dinar i berenar al capellà i l'escolà i, sovint, una dotzena d'ous. A les poblacions es passava beneïnt igualment les portes de les cases, sense aturar-s'hi. Actualment, només es beneeixen les masies, si ho demanen els seus estadants.

Les Golfes

Golfes de Can Manent

Teníem prohibit de pujar a dalt a les golfes; no hi havia gran cosa per veure, ja que per por que no s'esfondrés no hi havia quasi res; però un dia que feia una llevantada molt forta com mai no s'havia vist, el papà ens va donar permís per pujar-hi tot recomanant que passéssim pel costat de la paret en lloc de fer-ho pel mig, i així poder contemplar un espectacle que sempre recordaré. Feien unes onades almenys de 4 metres, que arribaven a petar entre la via del tren i la carretera i, si ens posàvem davant del barri, les onades ens esquitxaven. La meva germana Maria, que era més petita, una mica espantada, li va preguntar al papà si el mar podria arribar a casa.

A les golfes vaig veure una finestreta molt petita (encara s'hi conserva) al costat de la gran i vaig preguntar per a què servia. Em van dir que un germà de l'avi, en Fèlix Font i Manent hi tenia coloms i per aquesta entraven i sortien.

Galliner de Can Manent.
Pintura de Joan Font (anys 50-60)

Galliner de Can Manent.
Pintura de Joan Font (anys 50-60)

Hort i sota les acàssies de Can Manent.
Pintura de Joan Font (anys 50-60)

Porxo de Can Manent.
Pintura de Joan Font (anys 50-60)

L'hort

Al costat de la masia teníem l'hort, on sempre se sembraven les verdures i hortalisses del temps, com les mongetes tendres i del ganxet, bledes, enciams, escaroles, albergínies, pebrots, tomàquets normals, tomàquets de penjar, etc. En dèiem així "tomàquets de penjar" perquè feien uns ramells petits que es podien lligar un al costat de l'altre, i el fet de poder-los penjar sota el porxo, era la manera de poder menjar pa sucat amb tomàquet tot l'hivern. Per lligar-los el papà necessitava algú que anés preparant els ramellets i donar-los-hi; això ho feiem entre tots els germans, una estoneta cadascú. (perquè ho trobàvem una mica pesadet). Amb els tomàquets normals, quan eren molt madurs, feien confitura que era boníssima. També en feien de taronja; després conserva de col-i-flor amb vinagre i també olives verdes trencades. A la cuina, sempre hi havia una taula amb cassoles de pedra plenes d'aquestes confitures segons l'època de l'any.

Durant molts anys i ja en temps de la besàvia, tenien el costum de portar la primera collita que es feia, fos de raïm, tomàquets, etc., a casa del Sr. Rector.

El segle passat, a part de sembrar les verdures per al seu consum, també hi sembraven lli, que, després d'assecar-lo, el filaven i teixien. Recordo haver vist encara algun llençol d'aquests fets a casa. Com en aquella època no hi havia gaire medicaments, també hi sembraven herbes medicinals, unes d'elles eren les "adormideres", que feien una flor de color malva semblant a la rosella. Les hem vistes durant uns quants anys fins que van desaparèixer.

També teníem un cavall, un carro i una tartana, amb la que, de tant en tant, ens portaven a berenar a la bòbila, que aleshores ens semblava tota una excursió.

El Galliner

Com a tota casa de pagès, no pot faltar el galliner. Recordo el nostre amb una gran figuera al mig, ple de gallines i alguns pollastres. Gàbies de conills, grans i petits. Una bassa petita amb ànecs i els seus pollets, que així que naixien ja sabien nedar. També hi havia un gran paller.

L'Estiu

Així que feia bo començàvem la temporada dels banys. El fuster i ebenista Godàs posava els toldos i casetes davant de casa, després muntaven els banys d'en Crespo. Érem els primers a començar i els últims d'acabar perquè a la mamà li agradava molt anar a la platja, o sigui que, si feia bon estiu, ens podíem banyar des del maig fins a l'octubre. A la platja venien tots els nostres amics i érem molta colla, com sempre, i ens ho passàvem molt bé.

Quan vàiem el papà davant del barri que ens cridava, era el senyal que s'havia acabat el bany i l'hora d'anar a dinar.

Un dia el papà va explicar que a unes cosines de la besàvia que vivien a Barcelona, el metge els havia receptat banys de mar, però només 9 dies i així ho van fer. Durant aquests 9 dies es van instal·lar a Can Manent i cada matí anaven a la platja a fer un bany d'impressió i quan arribaven a casa ja els tenien preparada una tassa de "caldo" per beure-se-la.

El 10 de juliol, dia de Sant Cristòfol, és la Festa Major. Abans era molt solemne i es notava que era festa perquè durant aquells dies tancaven totes les fàbriques que hi havia.

Al matí tots anàvem a Ofici i després feiem un gran dinar sota les acàcies, que era el jardí, entre la casa i l'hort.

A la tarda, als "cavallitos" que no n'hi havia gaire. I quan vàrem ser més grans, ja ens van deixar anar a l'envelat a ballar.

L'estiu era un temps fantàstic. En aquella època, (parlo dels anys 50) encara que no poguéssim sortir de Premià perquè no hi havia els cotxes ni les comunicacions que hi ha ara, nosaltres no ens avorríem mai.

Teníem 3 boleres "el Torrotito", els soterranis del Bellamar i la Bolera, que era la que tenia més pistes.

Després dos cinemes, el de l'Amistat i el Cine Nou, aquests hi eren sempre, i a l'estiu "La Pista" a la Gran Via que era un solar on feien cine a l'aire lliure.

En el camí ral des de, l'Estació fins al Bellamar hi havia sempre molt d'ambient, des de Can Joni, al costat, a Can Baldomero, després el Pati Verd que tenia "terrasses" per poder anar a prendre algun refresc. Al costat de casa teníem un quiosc i una xurreria, el cas és que tothom es passejava amunt i avall.

Al papà li agradava seure davant del barri i sempre ens feia portar dues o tres cadires més perquè poguessin seure els que passaven i volien quedar-se a fer la xerrada. De seguida quedaven ocupades. Alguns dies anàvem a berenar a la Cisa o al bosc d'en Costa a Premià de Dalt.

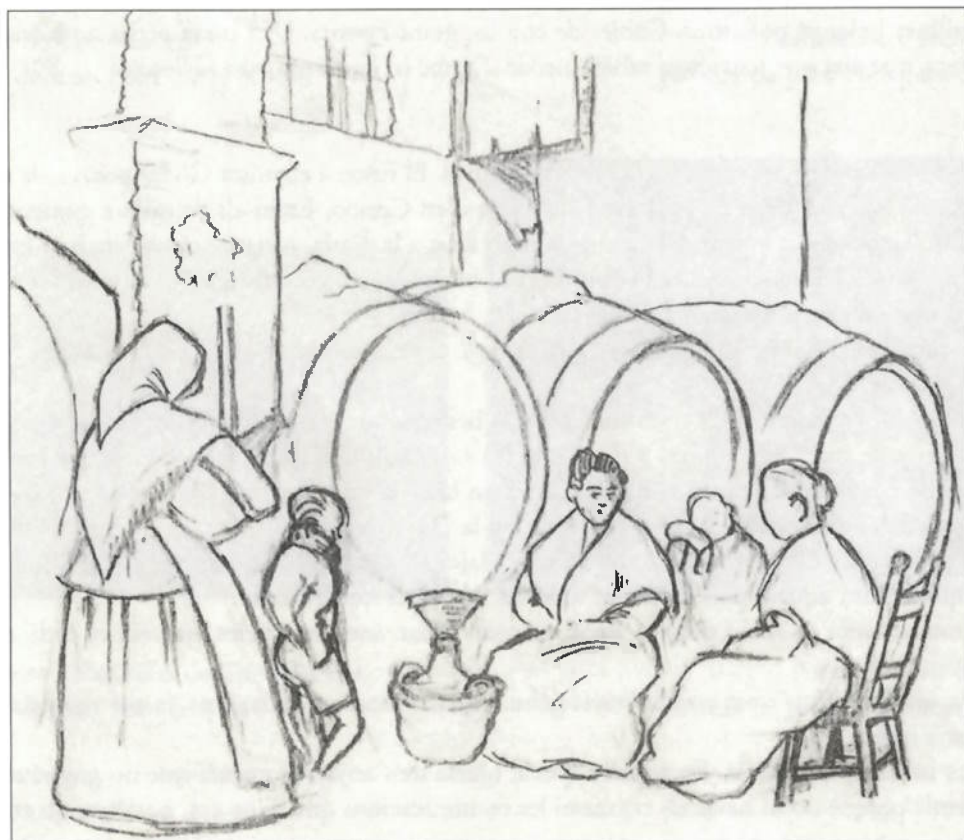
Per acomiadar l'estiu feiem una cargolada i venien tots els nostres cosins i amics, que passaven l'estiu a Premià. Mentre feia bon temps sempre estàvem a sota les acàcies, doncs bé, la cargolada es feia allà. Els cargols els teníem 15 dies dins d'unes gàbies sense menjar res, fins que arribava el dia de coure'ls a la "Petarrellada", que consisteix en posar-los un al costat de l'altre damunt unes rajoles que havien fet a la bòbila especialment per aquestes ocasions i feien uns 60 cm per 4 o 5 de gruix, després a sobre dels cargols s'hi posava pinassa, romaní, farigola, tot això s'encenia i quan s'acabava el foc ja es podien menjar, acompanyats amb una salsa d'ametlles molt bona, que era una recepta de la besàvia.

La Matança del porc

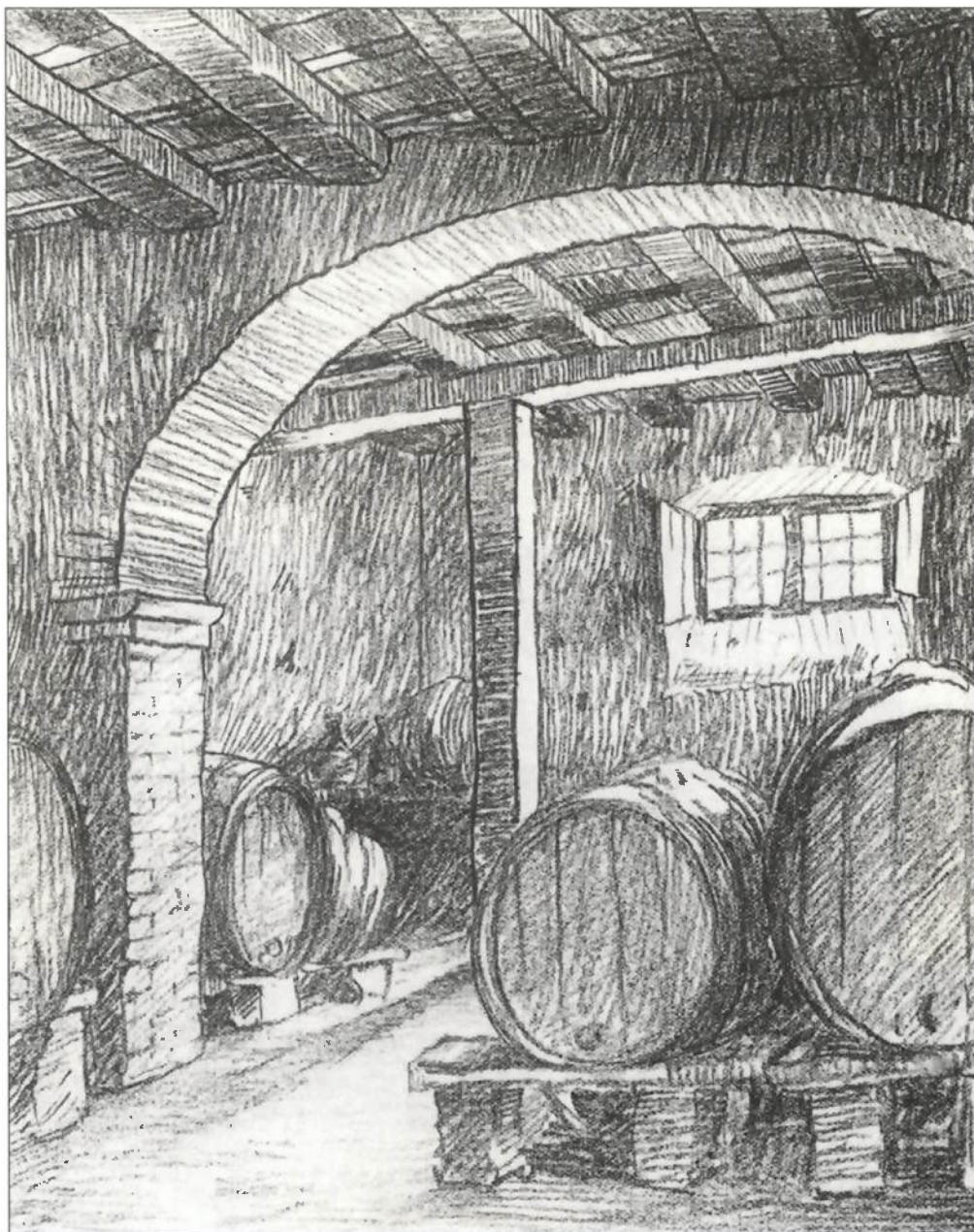
No recordo quin temps era que un any vam anar Can Tarter a la matança del porc. No ho havia vist mai i em va impressionar molt, perquè el pobre animal feia uns crits que devia sentir-los tot el poble. Aquell dia hi havia feina per a tothom. Els homes s'encarregaven primer d'agafar-lo, que ja els costava "lo" seu i després venia quan el mataven i l'esquarteraven.

Les dones preparaven els focs per posar-hi les calderes i coure els peus per fer el llard, etc., i les màquines de trinxar la carn per fer les botifarres.

Quan menjava el llom, les costelles o les botifarres, encara que tot era molt bo, sempre recordava aquell pobre animal. Amb una vegada en vaig tenir prou.

Esboç de Joan Font i Mas

Esboç de Joan Font i Mas

La Tardor

A la tardor es collia el raïm de les poques vinyes que encara ens quedaven. Quan feiem el vi per al nostre consum, en el celler de la casa, a tota la quitxalla, que érem els meus germans i 8 o 10 més, ens feien seure en un banc molt llarg, davant del cup i ens donaven un ramell de raïm amb una llesca de pa de pagès sucada amb tomàquet, així estàvem quiets i no enredàvem.

També preparàvem les panotxes de blat de moro per posar-les a assecar i després desgranar-les amb una màquina manual que era molt divertida de fer anar. Amb els meus germans tot ens ho preníem jugant.

A l'octubre, començaven els col·legis i les noies anàvem a la Divina Pastora (actualment Escola Assís) i els nois a La Salle.

La nevada del 25 de desembre de 1962

Sortint de la Missa del Gall ens va semblar que queia algun floc de neu i vaig pensar "tant de bo fes una nevadeta"

L'endemà a les 9 del matí vingué el papà a despertar-nos i, obrint els finestrons, ens digué: "Aixequem-vos si voleu veure nevar perquè segurament al migdia sortirà el sol i no veureu res". I així ho vàrem fer, però al migdia no va sortir el sol, sinó al contrari que cada vegada nevava més i més. Nosaltres estàvem tots contents de veure aquella nevada, que els vells més vells de Premià deien que no l'havien vista mai.

Fins al vespre no va parar, va estar nevant més de 12 hores seguides, i en alguns racons de l'hort s'havia acumulat quasi un metre. Quan va parar, amb tots els meus germans i amics vàrem anar a passejar pel poble, caminàvem amb molta dificultat perquè ens ensorràvem fins als genolls.

El poble va estar 3 dies incomunicat tant per carretera com per tren. Van dir que des de Badalona a Mataró va ser el lloc on va nevar més.

Per als que no ho van veure, a continuació hi ha unes fotografies.

Can Manent, nevada del 1962

Era doncs una casa que, encara que vivíem en el segle XX, ara penso que fèiem més o menys com al segle XIX. La masia com les persones s'ha anat fent vella, té més de 400 anys. Al principi estava sola rodejada de camps de blat, de vinyes, de garrofers, etc., i al passar els anys, veu com aquests camps es converteixen en cases i fàbriques que li fan companyia fins arribar al poble que és avui.

A la memòria també tinc records, moments i temporades no tan agradables com els que acabeu de llegir, perquè qui més qui menys tothom en té.

Aquí, doncs, no es tractava de les meves "Memòries", sinó de les vivències a la masia de Can Manent on vaig néixer i de la qual n'estic orgullosa.

Breus recordatoris

-Quan el primer Manent va baixar vora el mar per fer-se càrrec de les seves terres, per distingir-los dels de St. Pere de Premià, els deien Manent de Mar. Des d'aquí, a la Masia, fins anar a casa seva de Premià de Dalt, passaven pel "caminer" (actual carrer de la Plaça) sense deixar mai les seves propietats.

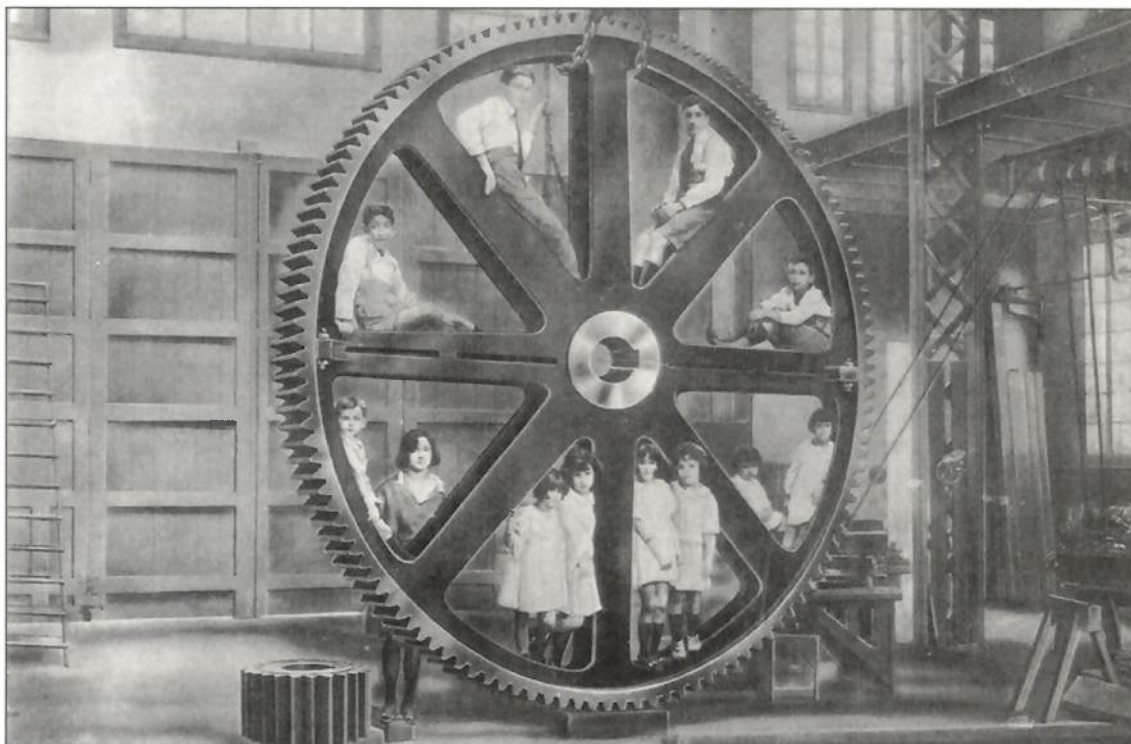
-Els besavis, de tant en tant anaven al Liceu de Barcelona, quan feien alguna òpera que els agradava. Un dia hi van anar amb alguns dels seus fills, entre ells en Ricardo, que era el petit com hem dit abans, i a mitja representació se senten uns crits de: foc, foc, foc!, i tots a córrer cap a les portes de sortida, i un cop fora i amb l'esverament que això va comportar, es van adonar que en Ricardo havia perdut el seu abric.

-Una branca dels Manent es va instal·lar a Tarragona, concretament al poble de "Els Pallaresos", on tenen una masia com aquesta. Fa uns 10 anys, al tenir notícies d'aquests parents, que encara mantenen el cognom Manent, les meves cosines M. Teresa Font i Roig, la Maria Font Bernaus, vídua de Lluís Carulla (fundador de la "Gallina Blanca") i la mamà, van anar a visitar-los.

-Una altra branca de la família va anar a viure a Barcelona. Una vídua Manent es va casar amb el que va encarregar a Antoni Gaudí de fer La Pedrera. L'avi i els seus germans es recordaven d'haver anat a La Pedrera a visitar els seus cosins.

-A principi del segle XX, a Premià no hi havia cap entitat bancària i la gent no sabia on deixar els estalvis. A can Manent tenien una caixa forta i el meu avi va oferir-la a tothom que volgués guardar-hi els diners. Era tanta la confiança que li tenien, que cada setmana hi havia més clients, fins a tal punt que va haver d'anar a Barcelona a parlar amb el director de La Caixa perquè vinguessin a Premià a posar una sucursal. Van venir i va ser la primera entitat bancària a Premià.

-Font i Campabadal, SA: aquesta empresa fou fundada l'any 1900 per Francesc Font i Manent, Josep Campabadal i Emili Carles Tolrà; aquest últim era parent dels Manent per part dels Tolrà de Cabrils. Es dedicava a la construcció d'engranatges tallats a màquina i de reductors de velocitat mitjançant els engranatges de renom internacional. Van fabricar els engranatges que fan anar la Talaia del Tibidabo, que encara funciona, avui dia.

Roda de l'Atalaia del Tibidabo fabricada per Font-Campabadal, SA amb els fills dels socis.

-El personatge més rellevant que va fer estada a Can Manent va ser el General Joan Prim.

-Durant la Guerra Civil del 1936, els novicis dels Germans de la Salle van haver de marxar, cada un a casa seva. Però n'hi havia de fora, i aquests es van amagar a casa d'algunes famílies de Premià. Un d'ells va venir a casa fins que pogué marxar.

Acabada la Guerra va ser un dels que van tornar al convent, i, al cap d'uns anys, va venir a veure els nostres pares, i en agraïment els va portar la benedicció del Papa Pius XII per a ells i per als seus fills.

-D. Maximilià Soler i Álvarez de Losada, General de la cavalleria i terratinent de Reus i Tarragona, es va casar amb una cosina de la besàvia. Ell tampoc no faltava mai a cap festa que se celebrés a Can Manent. M. Teresa Font i Roig recorda que una vegada, quan era petita, després del dinar de la Festa Major va anar a demanar "cèntims" al seu pare per anar als "cavallitos" i D. Maximilià que també estava amb ells fent la sobretaula, es posà la mà a la butxaca i li donà una pesseta, es va sorprendre tant que no sabé què dir.

POEMES

ELS GARROFERS D'EN MANENT

A Premià, aquest poblet
que m'acollí essent infant,
s'hi alçaven uns garrofers
verament descomunals

Qui els planta? Qui ho pot saber!
Si en tenien d'anys i d'anys!
Els avis dels vells més vells
no ho havien sabut mai.

A l'estiu com a l'hivern,
amb bon temps o amb temporal,
a les nits foren alberg
de molts pobres mendicants.

Eixint d'escola, els vaillets,
hi corriem a jugar;
dijous a la tarda més,
que hi passavem fins al tard.

Els jolius gafarronets,
que tant sempre m'he estimat,
amb son humil relileig
els venien animant.

Jo hi sentia un gran plaer
dessota d'aquell brancam,
i si em pregunteu perquè
no us ho sabria dir pas...

Ai, garrofers d'en Manent!
Després de tants i tants anys,
a ulls clucs encara us veig...
I això que sou pols temps ha!

A la família FONT-MANENT
FRANCESC MAS-ABRIL
Juny del 1949.

LA MASIA VELLA

El Premià que el mar besava,
gaudint-ne de la blavor,
quan de molts pins la verdor
la muntanya l'hi ofrenava,

baix la serra s'arraulia,
per ser bona protecció,
al perill de la incursió
de l'audaç pirateria.

Quan al fi esclatà la pau
dessota d'aquest cel blau,
que les costes beneïa,

la gent, va apropant-se al mar,
i entre els estris de pescar
i floria una masia

que amb l'airet de marinada,
s'amarava del sentor
i el regust de salabor
portat per la frescumada.

Al voltant de la Masia
un nucli urbà es va formant,
va creixent, es va fent gran
fins que obté l'autonomia

i té el cel, el mar, el sol,
el pescador, el camperol
que al Mas n'hi fan companyia.

D'Esglesia, places, carrers
fa ofrena de llurs terrors
i Ell s'encongeix cada dia.

Qui no pot endevinar-lo
si es tan vell i floreixent?
Té per nom a Can Manent
i hom no es cansa de lloar-lo.

Avui dels convilatans
poden dir n'es propietat!
Sempre, serà respectat
com els mes bells drets humans.

Fins l'Aplec de la sardana,
nostra dansa catalana
hi ha vibrat amb força al vent!

Del bon premianenc n'es guia.
Conservant la fesomia
sempre serà a Can Manent!

JOAN VILANO

RECORDANÇA

De tot cor, al bon amic JOAN
FONT MAS, en memòria de
llurs avantpassats.

Resplendent de poesia,
prop la mar, a cor batent,
s'alça el Mas de Can Manent
curullat de simpatia.

Dels anys que pugui tenir
aquesta vella Masia,
es perd a la llunyania
com la foscor de la nit.

Il·luminada pel sol,
copçar-ne pots la fragància
d'aquell record de l'infància...
Quan la contemples, no et dol.
Ben sola, amurallada,
a dintre de llurs parets,
s'hi respectàven els drets
dels pocs veïns de contrada.

Oint cantar les onades
tots els antics moradors
esbargien les llavors
de les plantes benaurades.
Amb anys, al seu redós noble,
s'edifica dia a dia,
i la isolada Masia
avui, és mare d'un poble.

Ja no s'hi veuen cavalls
que a l'era batién el blat.
Ni el xipolleig del brescat...
No hi calen aquests treballs.
No hi veus del boll el polsim,
ni la premsa que al cruixí
hi rajava aquell bon vi
del més ufanós raïm.

L'estable, encara existeix.
El porxo, ben conservat,
s'arredossa al seu costat.
El pou, també subsisteix.
Anys ha que no té pallier.
La figuera, s'hi veu forta...!
Entrant per una ampla porta,
de bótes, mig buit, el celler.

Clara, gentil i galana,
conserva la dignitat
a pesar del temps passat,
de masia catalana,
i, la més noble riquesa
de tots que l'han regentada,
és d'una vida abnegada
vessant-hi la senzillesa.

La Masia de Can Manent,
molt remotament s'enfilal
Honora la nostra vila!
N'és digníssim monument!

JOAN VILANÓ i MATAMOROS

Endinsem-nos, doncs, en aquest text concís, prenyat d'identitat i anem recuperant, a poc a poc, la nostra història, a través dels nostres personatges, avui els Manent, demà..., potser, algú més sentirà el desig de fer-nos gaudir amb un altre ramell de records familiars i històrics que estovi el nostre cor de carn premianenca.

Aquestes pàgines traspuen a vessar l'experiència de la fundació del nostre poble, a través de l'esmentat "Caminet", eix i cordó umbilical que, passant pel paratge de la "Romaguera", ens uní amb la vella Primília (Sant Pere de Premià de Dalt) fins al 1836, quan el rebesavi de la M.Rosa, en Joan Manent i Matas, veient que el barri de mar anava creixent, va aconseguir que el gafarró petit s'independitzés de la seva mare, la universitat de Sant Pere de Premià de Dalt.

A mesura que anem llegint, degustant cada una de les seves paraules, ens semblarà que sentim, de llavis de l'àvia Anna Manent i Cortès, "Padrina de fusta d'alzina i de cor gran per a tota la fillada", la nostra història.

Francesc López i López
16 de febrer de 2003

